

Raad van de
Europese Unie

Brussel, 8 december 2023
(OR. en)

14262/1/23
REV 1

COPEN 361
JAI 1324
EVAL 11
EUROJUST 38
EJN 18
CATS 57

NOTA

van: het secretariaat-generaal van de Raad
aan: de delegaties

Betreft: **EVALUATIEVERSLAG VAN DE TIENDE RONDE VAN WEDERZIJDSE
EVALUATIES**
Over de uitvoering van het Europees onderzoeksbevel (EOB)
VERSLAG OVER BELGIË

**EVALUATIEVERSLAG VAN DE
TIENDE RONDE VAN WEDERZIJDSE EVALUATIES
Over de tenuitvoerlegging van het Europees onderzoeksbevel (EOB)**

VERSLAG OVER BELGIË

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
1. SAMENVATTING	6
2. INLEIDING	8
3. OMZETTING VAN RICHTLIJN 2014/41/EU	10
4. BEVOEGDE AUTORITEITEN	10
5. TOEPASSINGSGEBIED VAN HET EOB EN VERHOUDING TOT DE ANDERE INSTRUMENTEN	13
6. INHOUD EN VORM VAN HET EOB	15
6.1. Algemene uitdagingen	15
6.2. Talenregeling	16
6.3. Meerdere verzoeken in één EOB	17
6.4. Uitvaardiging van een aanvullend EOB, splitsing van een EOB, voorwaardelijke EOB's	17
6.5. Mondeling aangekondigde EOB's	18
7. NOODZAAK, EVENREDIGHEID EN TOEPASSING VAN EEN ANDERE SOORT ONDERZOEKSMATREGEL	19
8. TOEZENDING VAN HET EOB-FORMULIER EN RECHTSTREEKS CONTACT	21
9. ERKENNING EN TENUITVOERLEGGING VAN HET EOB EN VORMVOORSCHRIFTEN	22
10. SPECIALITEITSBEGINSEL	23
11. GEHEIMHOUDING	25

12. GRONDEN VOOR WEIGERING VAN DE TENUITVOERLEGGING	26
12.1. Algemene opmerkingen	26
12.2. Dubbele strafbaarheid.....	26
12.3. Ne bis in idem-beginsel.....	27
12.4. Immunititeiten en voorrechten.....	27
12.5. Grondrechten	27
13. TERMIJNEN EN GRONDEN VOOR UITSTEL VAN DE ERKENNING OF TENUITVOERLEGGING.....	28
14. RECHTSMIDDELEN.....	29
15. OVERDRACHT VAN BEWIJSMATERIAAL.....	31
16. INFORMATIEPLICHT – BIJLAGE B	32
17. KOSTEN.....	32
18. COÖRDINATIE VAN DE TENUITVOERLEGGING VAN VERSCHILLENDE EOB'S IN VERSCHILLENDE LIDSTATEN EN/OF IN COMBINATIE MET ANDERE INSTRUMENTEN.....	33
19. SPECIFIEKE ONDERZOEKSMATREGELEN	33
19.1. Tijdelijke overbrenging	33
19.2. Verhoor per videoconferentie.....	35
19.3. Verhoor per telefoonconferentie	37
19.4. Inlichtingen over bankrekeningen en andere financiële rekeningen en inlichtingen over bancaire en andere financiële operaties	37
19.5. Infiltratieoperaties	38
19.6. Interceptie van telecommunicatie.....	38
19.7. Andere onderzoeksmaatregelen	40
20. STATISTIEKEN.....	41

21. OPLEIDING	42
22. SLOTOPMERKINGEN, AANBEVELINGEN EN BESTE PRAKTIJKEN	44
22.1. België	44
22.2. Aanbevelingen	45
22.2.1. Aanbevelingen aan België	45
22.2.2. Aanbevelingen voor de andere lidstaten	46
22.2.3. Aanbevelingen aan de Europese Unie en haar instellingen	47
22.2.4. Aanbevelingen voor het EJN	47
22.3. Beste praktijken	48

1. SAMENVATTING

De tiende ronde van wederzijdse evaluaties is gericht op Richtlijn 2014/41/EU van het Europees Parlement en de Raad van 3 april 2014 betreffende het Europees onderzoeksbevel in strafzaken (EOB-richtlijn). Deze evaluatie heeft als doel niet alleen de juridische kwesties te overwegen, maar ook de praktische en operationele aspecten die gerelateerd zijn aan de tenuitvoerlegging van de EOB-richtlijn. Dit biedt een waardevolle gelegenheid om zowel verbeterpunten te identificeren als beste praktijken te delen tussen de lidstaten. De evaluatie heeft ook tot doel om de doeltreffende tenuitvoerlegging van het instrument te bevorderen en het wederzijds vertrouwen tussen de rechterlijke autoriteiten van de lidstaten te versterken.

Het bezoek was zeer goed voorbereid door de Belgische autoriteiten, waardoor het evaluatieteam alle betrokken instanties kon ontmoeten die betrokken zijn bij het Europees onderzoeksbevel (EOB). Het evaluatieteam spreekt zijn bijzondere waardering uit voor de open en coöperatieve geest waarin de besprekingen plaatsvonden. Dankzij de aangename sfeer kon elke beroepsbeoefenaar zijn mening openlijk uiten en was hij of zij bereid om te reflecteren over het nationale systeem en mogelijke verbeteringen.

Hoewel het EOB in wezen een instrument is voor het verzamelen van bewijsmateriaal, hanteert België een flexibelere benadering ten aanzien van de relatie met andere instrumenten. België zou bijvoorbeeld een EOB voor de betekening van documenten ten uitvoer leggen, zelfs als strikt genomen een verzoek om wederzijdse rechtshulp het geschikte instrument zou zijn. De Belgische autoriteiten stellen dat een dergelijk verzoek geen strikte formaliteiten kent en daarom in elke vorm kan worden geaccepteerd. Dit illustreert de pragmatische aanpak van België, waarbij altijd wordt gezocht naar een efficiënte oplossing voor de tenuitvoerlegging van wat wordt gevraagd.

België heeft drie gewesten en drie officiële talen, afhankelijk van de regio, wat resulteert in een unieke taalkundige situatie, aangezien EOB's worden aanvaard in vier talen (Frans, Nederlands, Duits en Engels). De Belgische autoriteiten hebben uitgelegd dat het vanwege deze unieke situatie beter zou zijn als andere lidstaten, indien mogelijk, zouden nagaan welke taal of talen worden gebruikt in de regio waar de maatregel moet worden uitgevoerd. Dat versnelt het uitvoeringsproces aanzienlijk.

België onderscheidt zich ook als het gaat om de omgang met immuniteiten in verband met het EOB, vanwege het grote aantal EU-instellingen gevestigd in het land. De Belgische autoriteiten legden uit dat het moeilijk is om contact op te nemen met een EU-instelling wanneer zij een EOB ten uitvoer willen leggen en bijvoorbeeld documenten van die instelling nodig hebben.

Een actueel onderwerp voor België is het gebruik van videoconferenties in de rechtbank. Tot voor kort werd het bijwonen van een proces via videoconferentie door een verdachte beschouwd als een schending van de grondrechten en derhalve niet toegestaan. Onlangs is een wetsvoorstel inzake videoconferenties in gerechtelijke procedures goedgekeurd in de Belgische ministerraad, wat een wettelijke basis biedt voor het gebruik van videoconferenties in de rechtbank. Het is echter nog steeds niet duidelijk of de nieuwe wet zal toelaten dat het EOB wordt gebruikt om een verdachte zijn of haar proces via videoconferentie te laten bijwonen wanneer van hem of haar geen bewijsmateriaal moet worden verzameld. Daarom besloot het evaluatieteam om de Europese Commissie aan te bevelen enkele richtsnoeren te verstrekken over hoe het EOB moet worden toegepast om de aanwezigheid van een verdachte bij zijn of haar proces via videoconferentie te waarborgen.

Voorts benadrukte het evaluatieteam dat verdere verduidelijking van de Commissie nodig is met betrekking tot de begrippen specialiteit, onderscheppen van telecommunicatie en uitzonderlijk hoge kosten.

De Belgische autoriteiten zien uit naar de lancering van het digitaal systeem voor de uitwisseling van elektronisch bewijsmateriaal (eEDES), dat veilige communicatie op EU-niveau zal waarborgen. De beroepsbeoefenaren verwachten dat een aantal van de huidige communicatie-uitdagingen met andere lidstaten zullen verdwijnen zodra het eEDES volledig operationeel is.

Het evaluatieteam stelde een aantal verbeterpunten vast die België en andere lidstaten moeten aanpakken (zie hoofdstuk 21). Over het geheel genomen wil het evaluatieteam benadrukken dat het EOB in België op passende en doeltreffende wijze wordt toegepast, en dat de Belgische autoriteiten lof verdienen voor hun pragmatische en coöperatieve aanpak bij de tenuitvoerlegging van alle EOB's.

2. INLEIDING

Met de vaststelling van Gemeenschappelijk Optreden 97/827/JBZ van 5 december 1997¹ ('het Gemeenschappelijk optreden') is een mechanisme ingesteld voor evaluatie van de tenuitvoerlegging en toepassing op nationaal niveau van de internationale verbintenissen inzake de bestrijding van de georganiseerde criminaliteit.

Overeenkomstig artikel 2 van het Gemeenschappelijk optreden is het Coördinatiecomité op het gebied van politieële en justitiële samenwerking in strafzaken ('CATS') na een informele procedure in aansluiting op zijn informele vergadering van 10 mei 2022 overeengekomen dat de tiende ronde van wederzijdse evaluaties zich op het EOB zou toespitsen.

Het doel van de tiende ronde van wederzijdse evaluaties is om toegevoegde waarde te bieden door middel van bezoeken ter plaatse, waarbij niet alleen juridische kwesties worden bekeken, maar vooral ook relevante praktische en operationele aspecten in verband met de tenuitvoerlegging van Richtlijn 2014/41/EU. Op die manier kunnen zowel tekortkomingen als verbeterpunten in kaart worden gebracht, en kunnen beste praktijken tussen de lidstaten worden gedeeld, wat bijdraagt aan een effectievere en coherente toepassing van het beginsel van wederzijdse erkenning in alle fasen van strafprocedures in de hele EU.

Bovendien kan een samenhangende en doeltreffende tenuitvoerlegging van dit juridische instrument het wederzijds vertrouwen tussen de rechterlijke autoriteiten van de lidstaten versterken en het functioneren van de grensoverschrijdende justitiële samenwerking in strafzaken binnen het domein van vrijheid, veiligheid en recht verbeteren. Bovendien kan het huidige evaluatieproces nuttige input bieden aan lidstaten die mogelijk niet alle aspecten van Richtlijn 2014/41/EU hebben geïmplementeerd.

België was de derde lidstaat die tijdens deze evaluatieronde werd bezocht, volgens de door het CATS vastgestelde volgorde van bezoeken aan de lidstaten².

¹ Gemeenschappelijk optreden van 5 december 1997 vastgesteld door de Raad op grond van artikel K.3 van het Verdrag betreffende de Europese Unie tot instelling van een mechanisme voor evaluatie van de tenuitvoerlegging en toepassing op nationaal niveau van de internationale verbintenissen inzake de bestrijding van de georganiseerde criminaliteit.

² Doc. ST 10119/22 en doc. WK 6508/2023.

Overeenkomstig artikel 3 van het Gemeenschappelijk optreden heeft het voorzitterschap een lijst van deskundigen opgesteld voor de uit te voeren evaluaties. Op schriftelijk verzoek van het secretariaat-generaal van de Raad van de Europese Unie aan de delegaties hebben de lidstaten deskundigen met aanzienlijke praktische kennis op dit gebied aangewezen.

Elk evaluatieteam bestaat uit drie nationale deskundigen, bijgestaan door een of meer ambtenaren van het secretariaat-generaal van de Raad en waarnemers. Voor de tiende ronde van wederzijdse evaluaties is overeengekomen dat de Europese Commissie en Eurojust als waarnemers worden uitgenodigd³.

De deskundigen die verantwoordelijk waren voor de evaluatie waren de heer Thomas Rauscher (Duitsland), mevrouw Alana van Rookhuizen (Nederland) en mevrouw Valeria Sico (Italië). Er waren ook waarnemers aanwezig: de heer Jorge Espina (Eurojust) en mevrouw Toma Milieskaite (Commissie), alsmede mevrouw Anastasia Pryvalova van het secretariaat-generaal van de Raad.

Dit verslag is opgesteld door het deskundigenteam met assistentie van het secretariaat-generaal van de Raad, op basis van bevindingen tijdens de evaluatiebezoeken aan België van 14 tot en met 16 februari 2023, een online vergadering van 12 juli 2023, en de gedetailleerde antwoorden van België op de evaluatievragenlijst en de daaropvolgende vervolgvragen.

Het evaluatieteam had de gelegenheid om vertegenwoordigers van verschillende Belgische instanties te ontmoeten, waaronder het ministerie van Justitie, het federaal parket, verschillende regionale parketten, de rechterlijke macht, het directoraat Internationale Politie Samenwerking, de Algemene Administratie van de Douane en Accijnzen, het Instituut voor juridische opleiding en de Orde van Vlaamse Balies. Alle aanwezige instanties gaven interessante en gedetailleerde presentaties over hun rol in verband met het EOB, die een uitstekend uitgangspunt vormden voor diepgaande besprekingen tussen het evaluatieteam en de beroepsbeoefenaren over de praktische toepassing van het EOB in België.

³ Doc. ST 10119/22.

3. OMZETTING VAN RICHTLIJN 2014/41/EU

Richtlijn 2014/41/EU van het Europees Parlement en de Raad van 3 april 2014 betreffende het Europees onderzoeksbevel in strafzaken is in België omgezet bij de wet van 22 mei 2017 betreffende het Europees onderzoeksbevel in strafzaken (“wet van 22 mei 2017”).

4. BEVOEGDE AUTORITEITEN

Artikel 2 van de EOB-richtlijn is correct omgezet in artikelen 4, 6, 14, 16 en 24 van de wet van 22 mei 2017. België heeft geen centrale autoriteit aangewezen.

Uitvaardigende autoriteiten

Afhankelijk van het strafbare feit en de fase van het onderzoek, zijn in België de bevoegde autoriteiten om een EOB uit te vaardigen: de openbare aanklager, de onderzoeksrechter en de Algemene Administratie van de Douane en Accijnzen (AAD&A). In België zijn er vier mogelijkheden om een EOB uit te vaardigen.

Voorafgaand onderzoek

De openbare aanklager stelt het EOB op en vaardigt dit uit tijdens een vooronderzoek waarbij geen ingrijpende maatregelen worden gevraagd.

“Mini-onderzoek” voormalig artikel 28septies van het Wetboek van Strafvordering

De openbare aanklager kan de onderzoeksrechter verzoeken om onderzoeksmaatregelen te bevelen waarvoor hij bevoegd is, zonder het gehele onderzoek aan hem over te dragen. Nadat de onderzoeksrechter de maatregel heeft bevolen, wordt het dossier teruggestuurd naar de openbare aanklager, die de uitvaardigende autoriteit van het EOB is. Indien de betreffende onderzoeksmaatregel een van de maatregelen is die buiten de werkingssfeer van artikel 28septies van het Wetboek van Strafvordering vallen (zoals toezichtsmaatregelen), verzoekt de openbare aanklager de onderzoeksrechter om het EOB uit te vaardigen.

Onderzoek door de onderzoeksrechter

Wanneer de zaak door de onderzoeksrechter wordt onderzocht, neemt hij de rol van uitvaardigende autoriteit voor het EOB op zich.

Algemene Administratie van de Douane en Accijnzen

De AAD&A is bevoegd om een EOB uit te vaardigen voor zaken die onder haar exclusieve bevoegdheid vallen, zoals smokkel en namaak van tabaksproducten. Voordat het EOB wordt overgedragen aan de uitvoerende autoriteit, moet het door een onderzoeksrechter worden gevalideerd.

Recht van de verdachte of beschuldigde persoon of slachtoffer om een EOB aan te vragen

Overeenkomstig artikel 61 quinquies van het Belgische Wetboek van Strafvordering kan elke partij bij de procedure een verzoek indienen bij de onderzoeksrechter om een onderzoeksmaatregel uit te voeren. Dit kan een maatregel zijn in België of in het buitenland. De geïnterviewde Belgische advocaat deelde met het evaluatieteam zijn positieve ervaringen over hoe dit systeem functioneert in de praktijk en gaf voorbeelden van gevallen waarin de onderzoeksrechter werd verzocht om een getuigenis van iemand in het buitenland op te nemen.

Uitvoerende autoriteiten

De Belgische uitvoerende autoriteiten omvatten de openbare aanklager, de onderzoeksrechter en de AAD&A.

Openbaar Ministerie

Gewoonlijk heeft de openbare aanklager bij de rechtbank die bevoegd is om de onderzoeksmaatregel uit te voeren, de taak om een EOB in ontvangst te nemen. Mocht een EOB per vergissing bij een onderzoeksrechter belanden, dan dient het onmiddellijk te worden doorgestuurd naar de openbare aanklager. Een onderzoeksrechter kan geen EOB in ontvangst nemen, omdat eerst moet worden nagegaan of de tenuitvoerlegging van het EOB een nationale zaak kan schaden. Een EOB kan ook worden doorgestuurd naar het federaal parket (dat geen territoriale grenzen heeft), met name wanneer het dringend is, de locatie van de onderzoeksmaatregel onduidelijk is of coördinatie van de tenuitvoerlegging nodig is.

De betrokkenheid van Eurojust bij Belgische zaken verloopt altijd via het federale niveau. De Belgische autoriteiten verklaarden dat dit een bewuste keuze was om te verzekeren dat enkel zaken die daadwerkelijk bijstand vereisen, naar Eurojust gaan en het nationaal bureau niet overstelpt wordt met te veel vragen. Het evaluatieteam beschouwt deze aanpak als een beste praktijk (*zie beste praktijk nr. 1*).

Indien de in het EOB vermelde onderzoeksmaatregel(en) in soortgelijke nationale procedures door de openbare aanklager kan (kunnen) worden bevolen, kan de openbare aanklager zelf een beslissing nemen over de tenuitvoerlegging van het EOB of kan hij, indien hij dit passend acht, de onderzoeksrechter verzoeken een besluit te nemen over de tenuitvoerlegging.

Binnen de bureaus van de vijf procureurs-generaal, verspreid over het hele land, is een raad van aanklagers bevoegd op het gebied van justitiële samenwerking in strafzaken. Deze stelt richtsnoeren op voor internationale samenwerking en informeert de minister van Justitie over de belangrijkste ontwikkelingen op dit gebied. Dit netwerk van deskundigen bestaat uit gespecialiseerde aanklagers en externe beroepsbeoefenaren, zoals de gerechtelijke politie, die ondersteuning bieden aan aanklagers die met EOB's werken. In 2017 is binnen het nationale expertisenetwerk een specifieke werkgroep voor internationale samenwerking opgericht. De werkgroep wordt voorgezeten door het federaal parket, met verschillende andere leden van de lokale parketten, parketten-generaal en het ministerie van Justitie. Indien nodig kan de werkgroep worden uitgebreid met leden van de politie en onderzoeksrechters. De werkgroep heeft de justitiële autoriteiten ondersteund door formuleren en antwoorden op veelgestelde vragen te verstrekken over kwesties rond de toepassing van het EOB. Het evaluatieteam beschouwt deze aanpak als een beste praktijk (*zie beste praktijk nr. 2*).

Onderzoeksrechter

Indien de in het EOB vermelde onderzoeksmaatregelen in soortgelijke nationale procedures door de onderzoeksrechter moeten worden bevolen, stuurt het Openbaar Ministerie het EOB door naar de onderzoeksrechter voor een beslissing over de tenuitvoerlegging ervan, tenzij er een duidelijke reden is om de tenuitvoerlegging te weigeren. De onderzoeksrechter, in zijn rol als uitvoerende autoriteit, dient aan alle verplichtingen te voldoen (zoals het bevestigen van ontvangst en het nemen van een erkenningsbesluit) en dient kennisgevingen te versturen naar de buitenlandse uitvaardigende autoriteiten. De documenten dienen rechtstreeks (zonder tussenkomst van de openbare aanklager) naar de uitvaardigende staat te worden verstuurd.

Algemene Administratie van de Douane en Accijnzen

In zaken die onder haar exclusieve bevoegdheid vallen, is de AAD&A bevoegd om een EOB te ontvangen en uit te voeren voor de maatregelen die zij in soortgelijke nationale procedures kan bevelen. Indien de in het EOB vermelde onderzoeksmaatregelen in soortgelijke nationale procedures door de onderzoeksrechter moeten worden bevolen, stuurt de AAD&A het EOB onmiddellijk door naar de onderzoeksrechter voor een beslissing over de tenuitvoerlegging ervan.

5. TOEPASSINGSGEBIED VAN HET EOB EN VERHOUDING TOT DE ANDERE INSTRUMENTEN

Toepassingsgebied van het EOB

Artikel 3 van de EOB-richtlijn is correct omgezet in artikel 4 van de wet van 22 mei 2017.

Volgens de Belgische wet valt elke gerechtelijke onderzoeksmaatregel gericht op het verkrijgen van bewijsmateriaal binnen het toepassingsgebied van de EOB-richtlijn, met uitzondering van de oprichting van een gemeenschappelijk onderzoeksteam (GOT) en het verzamelen van bewijs binnen dat kader.

België meldde geen problemen bij het bepalen van de geschikte onderzoeksmaatregel. Zelfs een maatregel die niet bestaat, kan worden uitgevoerd, zolang dat niet in tegen de openbare orde ingaat. De beroepsbeoefenaren verklaarden dat zij het EOB gebruiken om bewijsmateriaal te verkrijgen. In alle andere gevallen, zoals voor het betekenen van documenten, versturen ze een verzoek om wederzijdse rechtshulp. Hoewel sommige maatregelen, zoals het betekenen van documenten, officieel niet onder de EOB-richtlijn vallen, zal België dergelijke verzoeken van de uitvoerende staat toch nakomen en een EOB versturen. België zal ook een EOB ten uitvoer leggen waar strikt genomen een verzoek om wederzijdse rechtshulp (MLA) de juiste keuze zou zijn (zoals bij het verstrekken van een kopie van een arrest), aangezien een MLA-verzoek zonder formaliteiten is en een EOB-formulier kan worden gebruikt. Bovendien hebben de Belgische autoriteiten opgemerkt dat EOB's vaak worden gebruikt om toestemming te vragen voor het gebruik van informatie die eerder op politie-tot-politiebasis is gedeeld, als bewijsmateriaal in het strafrechtelijk onderzoek.

Volgens de Belgische autoriteiten kan een EOB niet worden gebruikt om een vonnis uit te voeren of een definitieve beslissing ten uitvoer te leggen. Dit vormt hoe dan ook slechts zelden een probleem: België meldde slechts één geval waarbij een EOB is verzonden om een definitieve beslissing ten uitvoer te leggen, en in dat geval werd de betreffende lidstaat geïnformeerd dat een ander instrument moest worden gebruikt.

Met betrekking tot het Europees aanhoudingsbevel (EAB) ontvangt België vaak naast een EAB ook een EOB om de persoon te lokaliseren. Hoewel dit niet noodzakelijk is volgens de Belgische wetgeving, leidt dit doorgaans niet tot problemen. Het is echter belangrijk om altijd andere instrumenten die in hetzelfde onderzoek zijn verzonden in het EOB te vermelden, volgens de Belgische autoriteiten.

In België is het mogelijk om een verdachte gedurende 48 uur voor ondervraging aan te houden zonder EAB, met alleen een EOB. Een dergelijke aanhouding is alleen mogelijk in een openbare ruimte.

In dezelfde lijn melden de Belgische autoriteiten dat het mogelijk is om tegoeden tijdelijk (voor vijf dagen) te bevriezen op basis van een EOB, in afwachting van het passende certificaat voor bevroering met het oog op inbeslagname.

België heeft tot nu toe geen problemen ondervonden met het gebruik van EOB's in verband met GOT's. Mocht bewijsmateriaal verkregen zijn door een van de leden van het GOT voordat het team officieel was opgericht, dan is het volgens Belgische richtlijnen niet noodzakelijk om een nieuw EOB uit te vaardigen. Indien het bewijsmateriaal echter werd verkregen in een staat die geen deel uitmaakt van het toekomstige GOT, moet een EOB worden uitgevaardigd om het bewijsmateriaal te verkrijgen. België adviseert om altijd het bestaan van een GOT, de betrokken partners en indien van toepassing, het toepassingsgebied ervan, te vermelden in het EOB. Op die manier is het duidelijk voor de uitvoerende autoriteiten dat bewijsmateriaal zal worden gedeeld tussen de leden van het GOT.

Het evaluatieteam is het ermee eens dat het belangrijk is alle relevante instrumenten in het EOB te vermelden, zoals EAB's of GOT's, en acht het passend om alle lidstaten aan te bevelen dit te doen (zie aanbeveling nr. 6).

Sommige Belgische beroepsbeoefenaren vinden dat het EOB nog steeds te traag is om aan acute onderzoeksbehoeften te voldoen die beter kunnen worden ingevuld via informele kanalen of de politie (bv. tijdelijke bevroering van camerabeelden). Zelfs als de uitvaardigende autoriteit om prioritering verzoekt, is de realiteit bovendien vaak dat de uitvoerende autoriteit niet snel genoeg reageert, waardoor cruciale informatie of cruciaal bewijsmateriaal verloren gaat.

Procedure waarin een EOB kan worden uitgevaardigd

Artikel 5 van de wet van 22 mei 2017 bepaalt in welke procedure een EOB kan worden uitgevaardigd. Een EOB kan worden uitgevaardigd in strafrechtelijke procedures en met betrekking tot een strafbaar feit volgens de wet van de uitvaardigende staat, in niet-strafrechtelijke administratieve of gerechtelijke procedures waarbij de beslissing kan worden aangevochten in een strafrechtbank, en in procedures zoals hierboven vermeld die zijn ingesteld tegen een rechtspersoon.

Bepalingen die in België zijn vervangen door de EOB-richtlijn

Artikel 34 van de EOB-richtlijn is correct omgezet in artikel 3, paragraaf 2, van de wet van 22 mei 2017. De wet van 22 mei 2017 vervangt de overeenkomstige bepalingen van de Wet van 9 december 2004 betreffende de wederzijdse internationale rechtshulp in strafzaken en tot wijziging van artikel 90ter van het Wetboek van strafvordering.

Wat de inbeslagneming van bewijsmateriaal betreft, vervangt de wet van 22 mei 2017, wat de door de richtlijn gebonden lidstaten betreft, de overeenkomstige bepalingen van de Wet van 5 augustus 2006 inzake de toepassing van het beginsel van de wederzijdse erkenning van rechterlijke beslissingen in strafzaken tussen de lidstaten van de Europese Unie.

6. INHOUD EN VORM VAN HET EOB

6.1. Algemene uitdagingen

Artikel 5 van de EOB-richtlijn is correct omgezet in artikel 8 van de wet van 22 mei 2017. Volgens de Belgische wetgeving moet het EOB volgens het formulier bij bijlage A worden opgesteld. De Belgische uitvaardigende autoriteit moet verklaren dat de inhoud ervan nauwkeurig en correct is en de beslissing ondertekenen. De Belgische beroepsbeoefenaren stellen voor een afzonderlijk punt toe te voegen aan deel I, waarin de uitvaardigende staat de vragen kan vermelden die aan de getuige of verdachte moeten worden gesteld.

De bevroegde Belgische beroepsbeoefenaren wezen erop dat lidstaten zoals Portugal en Polen verzoeken indienen die vergezeld gaan van een ingewikkelde procedure voor de voorafgaande rechten van de gehoorde, die moet worden gecommuniceerd en ondertekend. Daarnaast kan het voorkomen dat een lidstaat verzoekt iemand als getuige te horen, terwijl op basis van de informatie in deel G die persoon naar Belgisch recht als verdachte zou worden beschouwd.

Als uitvoerende staat wijst België erop dat EOB's vaak onvolledig zijn, onder andere wat betreft de gegevens van een verdachte (die bijvoorbeeld belangrijk zijn om na te gaan of er geen Belgisch onderzoek loopt). De Belgische beroepsbeoefenaren benadrukken dat de samenvatting van de feiten vaak essentiële informatie (plaats of tijd) mist of beperkt blijft tot politieverlagen die aan het EOB zijn toegevoegd. Verder merkten de beroepsbeoefenaren op dat de uitvaardigende autoriteit soms de uit te voeren maatregelen opsomt, zonder de juiste vakjes in deel C aan te vinken.

Het evaluatieteam vindt het raadzaam dat alle lidstaten bijzondere aandacht besteden aan de kwaliteit van de EOB's. Dit door de uitvoerende autoriteit op een alomvattende manier van alle belangrijke informatie te voorzien, aangezien dit de eerste stap vormt naar een succesvolle tenuitvoerlegging van een EOB (*zie aanbeveling 7*).

6.2. Talenregeling

Artikel 5 van de EOB-richtlijn is correct omgezet in artikel 15 van de wet van 22 mei 2017. De Belgische wetgeving bepaalt dat de Belgische autoriteiten het EOB moeten vertalen naar en uitvaardigen in een officiële taal van de uitvoerende staat of een andere door de uitvoerende staat aangegeven taal.

België aanvaardt EOB's officieel in vier talen: Frans, Nederlands, Duits en Engels. Deze flexibele taalregeling wordt door het evaluatieteam als een beste praktijk beschouwd (*zie beste praktijk 3*). Frans, Nederlands en Duits zijn de officiële talen in België, en de gebruikte taal is afhankelijk van de regio. De Belgische autoriteiten adviseren dat, indien de uitvaardigende autoriteiten het EOB vertalen naar een van de officiële talen, er (indien mogelijk) moet worden nagegaan welke taal of talen er worden gesproken in de regio waar de gevraagde onderzoeksmaatregel moet worden uitgevoerd. Dit versnelt het proces aanzienlijk, aangezien een Nederlandstalige aanklager dan geen EOB hoeft te vertalen dat in het Frans is uitvaardigd. Het deskundigenteam is het eens met de Belgische autoriteiten dat het aan te bevelen is dat alle lidstaten dit doen (*zie aanbeveling 8*). Het deskundigenteam zal België echter ook aanbevelen om ervoor te zorgen dat de taal informatie op de website van het Europees justitieel netwerk (EJN) actueel en makkelijk toegankelijk is (*zie aanbeveling 1*).

Belgische beroepsbeoefenaren hebben erop gewezen dat rechtstreeks contact met de andere lidstaat moeilijk kan zijn, vooral wanneer e-mails in het Engels zijn gesteld en niet in de officiële taal van de ontvanger. Dit vormt een nog groter probleem wanneer het contactpunt een algemeen e-mailadres is. Vaak spreekt de persoon aan de andere kant niet voldoende Engels, waardoor direct contact bijna onmogelijk is. In dergelijke gevallen wenden beroepsbeoefenaren zich tot een contactpunt van het EJN. Het evaluatieteam benadrukt het belang voor alle lidstaten om ervoor zorgen dat het in het EOB genoemde contactpunt voldoende Engels spreekt (*zie aanbeveling 9*).

6.3. Meerdere verzoeken in één EOB

Artikel 16 van de wet van 22 mei 2017 bepaalt dat in het geval dat er verschillende onderzoeksmaatregelen werden aangegeven in één enkel Europees onderzoeksbevel en het Openbaar Ministerie niet bevoegd is om alle onderzoeksmaatregelen uit te voeren, kan het beslissen om het dossier te splitsen of in zijn geheel voor tenuitvoerlegging over te maken aan de onderzoeksrechter.

6.4. Uitvaardiging van een aanvullend EOB, splitsing van een EOB, voorwaardelijke EOB's

Aanvullend EOB

Artikel 8 van de EOB-richtlijn is correct omgezet in artikel 27 van de wet van 22 mei 2017.

Wat aanvullende EOB's betreft, verklaren de Belgische autoriteiten dat, indien een EOB wordt uitgevaardigd ter aanvulling van een eerder EOB, dit moet worden vermeld in deel D van het formulier bij bijlage A. De Belgische beroepsbeoefenaren verklaarden echter over het algemeen flexibel te zijn met verzoeken om een aanvullend EOB (bijvoorbeeld als aanvullende onderzoeksmaatregelen nodig zijn), en vaak zelfs toestaan dat de aanvullende maatregelen per e-mail worden verzonden. België benadrukt het belang van rechtstreeks contact tussen de uitvaardigende en uitvoerende autoriteiten tijdens de voorbereiding van het aanvullende EOB.

Splitsing van een EOB

De Belgische beroepsbeoefenaren wezen erop dat, wanneer verschillende onderzoeksmaatregelen in één EOB worden aangegeven en het Openbaar Ministerie niet bevoegd is om alle onderzoeksmaatregelen uit te voeren, de openbare aanklager kan beslissen om het dossier te splitsen of in zijn geheel door te sturen naar de onderzoeksrechter voor tenuitvoerlegging.

Indien het federaal parket een EOB ontvangt dat in verschillende districten moet worden uitgevoerd, zal het dit met een begeleidende nota naar de verschillende districten versturen, waarin wordt aangegeven welk deel van de tenuitvoerlegging elk district moet doen. In dergelijke gevallen is het aan de districten om het verzamelde bewijsmateriaal rechtstreeks over te dragen aan de uitvaardigende staat. Indien een dergelijk EOB via het Eurojust-kanaal komt, zal het federaal parket nog steeds de tenuitvoerlegging blijven coördineren en Eurojust op de hoogte houden.

Voorwaardelijke EOB's

De Belgische beroepsbeoefenaren hadden geen specifieke opmerkingen of bezwaren met betrekking tot zaken waarin de onderzoeksmaatregel in het EOB afhankelijk was van de uitkomst van de tenuitvoerlegging van een andere onderzoeksmaatregel.

6.5. Mondeling aangekondigde EOB's

Artikel 7 van de EOB-richtlijn is correct omgezet in artikel 28 van de wet van 22 mei 2017. Volgens de wet van 22 mei 2017 moeten EOB's schriftelijk worden verstuurd. De Belgische autoriteiten hebben echter uitgelegd dat een EOB mondeling kan worden aangevraagd als het dringend is, en vervolgens schriftelijk bevestigd, afhankelijk van de gevraagde onderzoeksmaatregel.

De Belgische beroepsbeoefenaren wezen erop dat zij mondeling aangekondigde EOB's gewoonlijk kunnen aanvaarden en ten uitvoer leggen, maar het is altijd noodzakelijk dat de uitvaardigende autoriteit onmiddellijk een e-mail met alle relevante informatie stuurt en dat wordt bevestigd dat zo spoedig mogelijk een EOB zal worden uitgevaardigd.

Bij de tenuitvoerlegging van een mondeling aangekondigd EOB kunnen er problemen ontstaan wanneer de subsidiariteit en evenredigheid moeten worden gerechtvaardigd, zoals bij de monitoring van telecommunicatie. In dergelijke gevallen heeft een schriftelijk EOB de voorkeur, vooral vanwege het risico dat de beloofde bevestiging uitblijft of niet voldoende wordt gemotiveerd.

Als alternatief kunnen de Belgische uitvoerende autoriteiten in dringende gevallen een binnenlands dossier openen, op basis van de informatie van de uitvaardigende staat, waarin de onderzoeksmaatregel dan op de juiste manier kan worden bevolen.

7. NOODZAAK, EVENREDIGHEID EN TOEPASSING VAN EEN ANDERE SOORT ONDERZOEKSMATREGEL

Noodzaak, evenredigheid en voorwaarden

Artikel 6 van de EOB-richtlijn is correct omgezet in artikel 6 van de wet van 22 mei 2017.

Volgens de Belgische wetgeving mag een EOB alleen worden uitgevaardigd als het noodzakelijk en evenredig is voor het doel van de procedure, rekening houdend met de rechten van de verdachte, de beschuldigde persoon of de verweerder.

In België voert de uitvaardigende autoriteit een noodzakelijkheids- en evenredigheidstoets uit door na te gaan of de tenuitvoerlegging van de in het EOB vermelde onderzoeksmaatregel evenredig, adequaat en uitvoerbaar lijkt, rekening houdend met de rechten van de verdachte, de beschuldigde persoon of de verweerder. De Belgische autoriteiten analyseren de gevolgen voor de grondrechten en de beschikbare personele en technische middelen. De Belgische uitvaardigende autoriteit moet nagaan of het verlangde bewijsmateriaal noodzakelijk en evenredig is voor de doeleinden van de procedure, of de gekozen onderzoeksmaatregel noodzakelijk en evenredig is voor het verkrijgen van het desbetreffende bewijs, en of een EOB moet worden uitgegeven voor het betrekken van een andere lidstaat bij het verkrijgen van dat bewijs.

Wanneer een EOB door de openbare aanklager of de AAD&A ter validering aan de onderzoeksrechter wordt voorgelegd, controleert de onderzoeksrechter of het EOB voldoet aan de voorwaarden van noodzakelijkheid en evenredigheid alvorens het EOB terug te sturen.

Met betrekking tot het evenredigheidsbeginsel is het belangrijk om te verwijzen naar overweging 26 van de richtlijn, die stelt dat de lidstaten moeten overwegen of het uitvaardigen van een EOB voor het horen van een verdachte via videoconferentie een doeltreffend alternatief is voor een EAB. Tijdens de vergadering met de Belgische autoriteiten en het lid van de Orde van Vlaamse Balies werd het evaluatieteam duidelijk gemaakt dat er ruimte is voor verbetering voor alle lidstaten op dit gebied. Het evaluatieteam beveelt daarom alle lidstaten aan om, waar mogelijk, na te gaan of een EOB een doeltreffend alternatief is voor een EAB (*zie aanbeveling 10*). Daarnaast erkent het evaluatieteam dat in dit opzicht de tijdige tenuitvoerlegging van EOB's door alle lidstaten van groot belang is om ervoor te zorgen dat deze in de praktijk inderdaad een doeltreffend alternatief vormen.

Toepassing van een andere soort onderzoeksmaatregel

Artikel 10 van de EOB-richtlijn is correct omgezet in de artikelen 13 en 23 van de wet van 22 mei 2017. Volgens de Belgische wetgeving moet de Belgische uitvoerende autoriteit waar mogelijk een beroep doen op een andere onderzoeksmaatregel dan die waarin is voorzien in het EOB, indien de specifiek vermelde onderzoeksmaatregel onder Belgisch recht niet bestaat of de onderzoeksmaatregel niet beschikbaar is in een soortgelijke nationale procedure.

De Belgische beroepsbeoefenaren legden uit dat de uitvoerende autoriteit ook gebruik kan maken van een andere onderzoeksmaatregel dan die welke in het EOB is vermeld, indien de gekozen onderzoeksmaatregel hetzelfde resultaat bereikt met minder ingrijpende middelen.

Indien de Belgische uitvoerende autoriteit besluit een andere onderzoeksmaatregel te gebruiken, moet zij deze informatie vooraf ter kennis brengen van de uitvaardigende autoriteit, die kan besluiten het EOB in te trekken of aan te passen.

De Belgische wetgeving bepaalt dat de uitvoerende autoriteit de uitvaardigende autoriteit ook onmiddellijk moet informeren indien de Belgische uitvoerende autoriteit het tijdens de tenuitvoerlegging van het EOB passend acht om onderzoeksmaatregelen te nemen die oorspronkelijk niet waren gepland of gespecificeerd toen het EOB werd uitgegeven.

8. TOEZENDING VAN HET EOB-FORMULIER EN RECHTSTREEKS CONTACT

Artikel 7 van de EOB-richtlijn is correct omgezet in de artikelen 7 en 28 van de wet van 22 mei 2017. Volgens de Belgische wetgeving zendt de Belgische uitvaardigende autoriteit het EOB rechtstreeks toe aan de uitvoerende autoriteit, op elke willekeurige wijze waardoor schriftelijke vastlegging mogelijk is. Indien de identiteit van de uitvoerende autoriteit niet bekend is, kan de Belgische uitvaardigende autoriteit de uitvoerende staat om informatie verzoeken op elke willekeurige wijze, met inbegrip van het federaal parket en de contactpunten van het EJN. Wanneer een EOB aan een EAB is gekoppeld, is het Europees netwerk van teams voor de actieve opsporing van voortvluchtigen (ENFAST) een zeer nuttig communicatienetwerk.

De Belgische beroepsbeoefenaren zijn van mening dat alle moeilijkheden in verband met de toezending of de echtheid van een voor de tenuitvoerlegging van een EOB noodzakelijk document zouden moeten worden opgelost door middel van rechtstreeks contact tussen de uitvaardigende autoriteit en de uitvoerende autoriteit of, in voorkomend geval, door de centrale autoriteiten van de betrokken lidstaten bij de zaak te betrekken. Om dit goed te laten functioneren, is het echter belangrijk dat de EJN-website volledig actueel is, wat volgens de beroepsbeoefenaren vaak niet het geval is. Daarom heeft het evaluatieteam het nodig geacht alle lidstaten en het EJN een aanbeveling te doen om de informatie actueel te houden (*zie aanbevelingen 11 en 20*).

België nam deel aan het proefproject van het eEDES en wordt hiervoor geprezen (*zie beste praktijk 4*). Belgische beroepsbeoefenaren verwachten dat problemen in verband met het toezenden en doorsturen van EOB's in de nabije toekomst zullen worden opgelost zodra het eEDES in alle lidstaten volledig operationeel is. Het gebruik van dit versleutelde en gedigitaliseerde uitwisselingsplatform zal de samenwerking tussen de lidstaten verbeteren.

9. ERKENNING EN TENUITVOERLEGGING VAN HET EOB EN VORMVOORSCHRIFTEN

Artikel 9 van de EOB-richtlijn is correct omgezet in artikel 17, paragraaf 4, artikel 19, artikel 20, paragrafen 1 tot en met 3, artikel 23, paragraaf 2, en artikel 26 van de wet van 22 mei 2017. De wet van 22 mei 2017 bevat enkel bepalingen over de tenuitvoerlegging van EOB's en niet over de erkenning ervan. Deze twee termen worden gecombineerd in de term "tenuitvoerlegging".

Wat de vormvoorschriften betreft, merkten de Belgische uitvoerende autoriteiten op dat vak I van het EOB-formulier niet wordt ingevuld als er geen bijzondere vormvoorschriften zijn. Anderzijds kunnen vormvoorschriften van andere staten zeer restrictief zijn en begrijpt de politie niet altijd wat er wordt gevraagd. Soms zijn de gevraagde vormvoorschriften niet in strijd met de fundamentele beginselen van het Belgisch recht, maar zijn zij in de praktijk erg omslachtig door verschillen in procedures. In dergelijke gevallen nemen de Belgische autoriteiten contact op met de uitvaardigende autoriteit om zich ervan te vergewissen of de gevraagde vormvoorschriften werkelijk noodzakelijk zijn.

In het algemeen hebben Belgische rechters geen voorafgaande toestemming nodig vanwege het beginsel van wederzijds vertrouwen. Zolang alle noodzakelijke informatie in het EOB is opgenomen, kunnen Belgische rechters een controle uitvoeren en een met redenen omklede beslissing nemen. Een onderzoeksrechter weigerde echter een keer een huiszoeking omdat hij niet over het bewijs beschikte dat de huiszoeking was toegestaan door een bevoegde autoriteit in de uitvaardigende staat. De ondervraagde beroepsbeoefenaren waren van mening dat dit een geïsoleerd incident was dat niet in overeenstemming was met de geest van het EOB.

Als uitvaardigende staat ondervinden de Belgische autoriteiten zelden problemen met de gevraagde vormvoorschriften. Ze ondervinden ook geen problemen in verband met de ontvankelijkheid van bewijs als gevolg van de niet-naleving van bepaalde vormvoorschriften of procedures bij de tenuitvoerlegging van een EOB.

Volgens de Belgische autoriteiten kan elke verwarring over de vormvoorschriften uiteindelijk worden opgelost door rechtstreeks overleg tussen de lidstaten. Er is echter zeker ruimte voor verbetering als het erom gaat duidelijk uit te leggen welke vormvoorschriften door de uitvaardigende autoriteiten worden gevraagd. België benadrukt dat het belangrijk is om bij de uitleg van de vormvoorschriften in het EOB rekening te houden met het perspectief van de uitvoerende autoriteit, die een volledig ander systeem kan hebben. Het evaluatieteam acht het wenselijk aan te bevelen dat alle lidstaten dit inderdaad voor ogen houden wanneer zij een EOB uitvaardigen (*zie aanbeveling 12*).

Wat de tenuitvoerlegging van EOB's betreft, vroeg het evaluatieteam aan de Belgische beroepsbeoefenaren of zij aan het einde van de tenuitvoerlegging een eindverslag opstellen met een samenvatting van de maatregelen die zijn genomen om het EOB ten uitvoer te leggen. De beroepsbeoefenaren antwoordden dat het moeilijk kan zijn om een samenvattend eindverslag op te stellen, met name wanneer een EOB voor tenuitvoerlegging naar verschillende districten is gestuurd. De deskundigen zijn van mening dat het zeer belangrijk is zo'n verslag op te stellen, opdat de uitvoerende staat onmiddellijk kan begrijpen wat er is gedaan om zijn verzoek uit te voeren. Daarom wordt hierover een aanbeveling gedaan aan alle lidstaten (*zie aanbeveling 13*).

10. SPECIALITEITSBEGINSEL

Er is geen specifieke bepaling in de EOB-richtlijn of de wet van 22 mei 2017 betreffende het specialiteitsbeginsel. Het evaluatieteam vroeg de Belgische autoriteiten hoe zij omgaan met het specialiteitsbeginsel als uitvoerende en uitvoerende staat.

Wanneer de Belgische autoriteiten optreden als uitvoerende staat, achten zij het specialiteitsbeginsel niet van toepassing wanneer de samenwerking op de EOB-richtlijn is gebaseerd. Wanneer het gaat om het gebruik van informatie die als uitvoerende staat is ontvangen, wordt door de Belgische autoriteiten *Richtlijn (EU) 2016/680 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door bevoegde autoriteiten met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, en betreffende het vrije verkeer van die gegevens* toegepast. Dit betekent dat het van de uitvoerende autoriteiten ontvangen bewijsmateriaal zonder voorafgaande toestemming kan worden gebruikt voor andere strafrechtelijke onderzoeken in België, tenzij de uitvoerende staat uitdrukkelijk verklaart dat de informatie alleen voor de in het EOB vermelde doeleinden mag worden gebruikt. Met deze aanpak kan informatie die eerder via een EOB is ontvangen, worden gebruikt in een zaak waarin geen EOB kon worden verstuurd, bijvoorbeeld vanwege de aard van het misdrijf (minder ernstig strafbaar feit).

Anderzijds verklaarden sommige Belgische beroepsbeoefenaren dat zij, wanneer zij als uitvoerende staat optreden, zich niet verzetten tegen het gebruik van bewijsmateriaal in andere procedures in de uitvaardigende staat indien de uitvaardigende staat daartoe een met redenen omkleed verzoek om toestemming verstuurt. Het evaluatieteam concludeert dat België uiteenlopende praktijken lijkt te hebben met betrekking tot het specialiteitsbeginsel. Hoewel de EOB-richtlijn geen bepaling over het specialiteitsbeginsel bevat, vindt het evaluatieteam het toch aangewezen om België aan te bevelen een duidelijke lijn te volgen en het specialiteitsbeginsel op een consistente manier te behandelen (*zie aanbeveling 2*).

Wanneer België als uitvoerende staat gebruik wil maken van het verstrekte bewijsmateriaal, vraagt het de uitvaardigende staat om toestemming. In dergelijke gevallen wordt toestemming gevraagd omdat de geheimhouding van het buitenlandse onderzoek moet worden geëerbiedigd. Toestemming wordt ook gevraagd om overlapping en *ne bis in idem*-situaties te voorkomen.

Wanneer de Belgische autoriteiten optreden als uitvoerende staat, openen zij een nieuw binnenlands onderzoek indien uit de resultaten van de tenuitvoerlegging blijkt dat een ander strafbaar feit is gepleegd dan het strafbare feit dat de aanleiding vormde voor de uitvaardiging van een EOB (“toevallige ontdekking”). De politie is daartoe verplicht en moet een proces-verbaal over het misdrijf opstellen. Zij is ook verplicht het Openbaar Ministerie te informeren. Volgens de Belgische autoriteiten is er in dergelijke gevallen geen verplichting om de uitvaardigende staat te informeren, tenzij dit verder onderzoek in de weg staat. Het wordt echter als een goede praktijk beschouwd om de uitvaardigende autoriteit te informeren.

Tijdens het bezoek wezen zowel het evaluatieteam als de ondervraagde beroepsbeoefenaren op de behoefte aan verdere verduidelijking op EU-niveau met betrekking tot de toepassing van het specialiteitsbeginsel. Deze verdere verduidelijking is nodig om te voorkomen dat de lidstaten deze kwestie verschillend behandelen. Het evaluatieteam verzoekt de Commissie de toepassing van het specialiteitsbeginsel met betrekking tot het EOB te verduidelijken (*zie aanbeveling 15*).

11. GEHEIMHOUDING

Artikel 19 van de EOB-richtlijn is correct omgezet in artikel 9 van de wet van 22 mei 2017 en artikel 46quater van het Belgische Wetboek van Strafvordering.

Artikel 22 van de wet van 22 mei 2017 bepaalt dat, behoudens indien de geheimhouding van een onderzoek in het gedrang zou komen, de Belgische uitvoerende autoriteit de betrokken persoon moet informeren over zijn rechten op een rechtsmiddel overeenkomstig dat artikel. Artikel 22 bepaalt dat, in geval van inbeslagneming van bewijsmateriaal in het kader van de tenuitvoerlegging van een EOB, de openbare aanklager of de onderzoeksrechter, behoudens indien de geheimhouding van een onderzoek in het gedrang zou komen, de betrokken persoon moet informeren over een bepaald aantal elementen van het strafdossier waarover de Belgische autoriteiten beschikken en op grond waarvan is besloten het EOB ten uitvoer te leggen. De juridische middelen waarmee om opheffing van een inbeslagneming van bewijsmateriaal kan worden verzocht, houden geen recht op toegang tot het volledige strafdossier in. Het volledige dossier of een kopie ervan wordt verstuurd aan de kamer van inbeschuldigingstelling, maar het wordt niet voor inzage ter beschikking van de betrokken partij gesteld vanwege de geheimhouding van het onderzoek. Wat aan de partijen voor inzage wordt gegeven ter griffie is slechts een kopie van de processtukken en documenten die volgens de openbare aanklager (of de onderzoeksrechter) rechtstreeks verband houden met het verzoek tot opheffing van de inbeslagneming.

De Belgische autoriteiten beschouwen het als een goede praktijk om overleg te plegen tussen de uitvaardigende en uitvoerende autoriteiten om na te gaan of er problemen zijn met betrekking tot de geheimhouding. Deze (succesvolle) aanpak leidt ertoe dat België zeer zelden problemen ondervindt in verband met de regels inzake openbaarmaking en geheimhouding, aangezien mogelijke uitdagingen in een vroeg stadium worden aangepakt. Het evaluatieteam beschouwt deze aanpak als een beste praktijk (*zie beste praktijk 5*).

12. GRONDEN VOOR WEIGERING VAN DE TENUITVOERLEGGING

12.1. Algemene opmerkingen

De gronden voor weigering van de tenuitvoerlegging zijn correct omgezet in de artikelen 11, 12, 17, 31, 33, 35, 36, 37 en 38 van de wet van 22 mei 2017. Net zoals in de EOB-richtlijn zijn de gronden voor weigering van de tenuitvoerlegging facultatief en niet verplicht in het Belgisch recht.

In het algemeen is de weigering van de tenuitvoerlegging van EOB's in België het gevolg van praktische problemen, zoals wanneer de voor de onderzoeksmaatregel gezochte persoon niet meer kan worden gevonden of is overleden of wanneer de betrokken onderneming failliet is gegaan. Ook kan het gebeuren dat een verzoek om gegevens niet kan worden uitgevoerd omdat de wettelijke bewaartermijn voor gegevens in België is verstreken.

In geval van problemen bij de tenuitvoerlegging proberen de Belgische autoriteiten altijd een oplossing te vinden met de uitvaardigende autoriteit. De beroepsbeoefenaren legden uit dat de uitvoerende autoriteiten ook contact met hen opnemen als er zich problemen voordoen bij de tenuitvoerlegging van Belgische verzoeken.

12.2. Dubbele strafbaarheid

Als uitvaardigende staat meldde België niet veel problemen met weigeringen van de tenuitvoerlegging van EOB's, hoewel een voorbeeld werd genoemd waarin een Belgisch verzoek om bankinformatie niet werd uitgevoerd omdat de gepleegde witwaspraktijken niet onder het nationale recht van de uitvoerende staat vielen.

Als uitvoerende staat ondervindt België soms moeilijkheden wanneer in het EOB wordt verzocht om het afluisteren van elektronische communicatie aangezien het Belgisch recht dit alleen toestaat voor bepaalde soorten strafbare feiten en voor een beperkte periode. Om die redenen kan het EOB niet altijd ten uitvoer worden gelegd.

De Belgische autoriteiten werden niet geconfronteerd met gevallen waarin het criterium van de dubbele strafbaarheid ten onrechte werd ingeroepen voor in bijlage D bij het EOB genoemde strafbare feiten.

12.3. Ne bis in idem-beginsel

Wanneer de Belgische autoriteiten een EOB ontvangen, controleren zij altijd hun databanken om na te gaan of de genoemde personen of entiteiten al het voorwerp zijn geweest van een nationaal strafrechtelijk onderzoek. Hoewel er gevallen van parallelle onderzoeken zijn geweest, leidde dit tot dusver niet tot problemen omdat de Belgische autoriteiten samen met de andere lidstaat beslissen over de te volgen koers.

12.4. Immuniteiten en voorrechten

België heeft een unieke positie binnen de Europese Unie in verband met de behandeling van immuniteiten en voorrechten, aangezien er veel EU-instellingen gevestigd zijn. Er zijn heel wat problemen met betrekking tot immuniteiten in Brussel. Als uitvoerende staat ontvangt België EOB's met verzoeken om documenten in beslag te nemen van personen die werken voor een EU-instelling of om hen te verhoren. Het is lastig gebleken om een antwoord van de EU-instellingen te krijgen, zelfs wanneer het ministerie van Buitenlandse Zaken tussenbeide komt. Omdat ze geen betere oplossing kunnen vinden, beroepen de Belgische autoriteiten zich op artikel 11, lid 5, van de EOB-richtlijn, waarin is bepaald dat indien een internationale organisatie bevoegd is voor de opheffing van het voorrecht of privilege, het de uitvaardigende autoriteit is die de betrokken autoriteit hierom verzoekt. Niettemin was het deskundigenteam het erover eens dat alle EU-instellingen zouden moeten worden aanbevolen duidelijke contactpunten voor regeringen aan te bieden en de autoriteiten doeltreffend te antwoorden met betrekking tot de tenuitvoerlegging van een EOB (*zie aanbeveling 16*).

12.5. Grondrechten

Het laten bijwonen door een beschuldigde persoon van een proces via videoconferentie wordt beschouwd als een schending van het recht van verdediging en het recht op een eerlijk proces in België en is daarom niet toegestaan. Tijdens het bezoek legden de Belgische autoriteiten uit dat binnenkort een nieuwe wet in werking zal treden die een rechtsgrondslag zal bieden voor videoconferenties in rechtbanken. De nieuwe wet zou het gebruik van videoconferenties in overeenstemming brengen met de fundamentele beginselen van het Belgisch recht en zou het gebruik ervan in het kader van een EOB toestaan. Het was het evaluatieteam echter niet duidelijk of de nieuwe wet het mogelijk maakt om het EOB te gebruiken om een verdachte zijn of haar proces via videoconferentie te laten bijwonen wanneer er geen bewijs van hem of haar hoeft te worden verzameld.

Het EOB is een instrument voor het verzamelen van bewijsmateriaal (zie ook overweging 25 van de EOB-richtlijn) en het bijwonen van een proces dient niet altijd dat doel. Het evaluatieteam beveelt de Commissie dan ook aan om de toepassing van het EOB te verduidelijken in verband met het waarborgen van de aanwezigheid van de beschuldigde persoon bij zijn of haar proces via videoconferentie (*zie aanbeveling 17*).

13. TERMIJNEN EN GRONDEN VOOR UITSTEL VAN DE ERKENNING OF TENUITVOERLEGGING

Artikel 12 van de EOB-richtlijn (termijnen) is correct omgezet in de artikelen 17 en 18 van de wet van 22 mei 2017. Artikel 15 van de EOB-richtlijn (gronden voor uitstel van de erkenning of tenuitvoerlegging) is correct omgezet in artikel 17, paragraaf 7, van de wet van 22 mei 2017.

Wanneer België als uitvoerende staat optreedt, botst het op een aantal obstakels om EOB's binnen de termijn ten uitvoer te leggen, zoals capaciteitsproblemen of een verschil in prioritering. Een EOB kan ook van de ene autoriteit aan de andere moeten worden toegezonden, zoals het geval is wanneer het federaal parket het EOB ontvangt en toezendt aan een lokaal parket. De complexiteit van de maatregel, de afhankelijkheid van andere partijen (zoals banken) of de behoefte aan een vertaling zijn andere factoren die de tijdige tenuitvoerlegging van een EOB kunnen beïnvloeden. Belgische beroepsbeoefenaren meldden dat de termijn soms licht wordt overschreden vanwege de hierboven vermelde uitdagingen, maar dat een EOB meestal binnen drie tot maximaal vier maanden ten uitvoer wordt gelegd. Volgens de Belgische autoriteiten moeten aanzienlijke vertragingen bij de tenuitvoerlegging van een EOB altijd in overeenstemming zijn met artikel 15 van de EOB-richtlijn (gronden voor uitstel).

Wanneer België als uitvaardigende staat optreedt, is de ervaring dat termijnen zelden worden nageleefd, zelfs niet in het geval van dringende EOB's. Volgens de Belgische autoriteiten hebben lidstaten de neiging om prioriteit te geven aan binnenlandse zaken boven een verzoek van een ander land. Bovendien heeft België ervaren dat het EOB in het geval van ernstige vertraging niet altijd wordt uitgesteld overeenkomstig artikel 15 van de richtlijn.

België beschouwt een EOB als dringend indien het risico bestaat dat bewijsmateriaal verloren gaat, indien er een tijdslimiet is voor de vrijheidsbeneming van de verdachte of indien er een huiszoeking moet worden gepland. De Belgische beroepsbeoefenaren gaven aan dat sommige lidstaten dringende EOB's uit België zonder enige urgentie behandelen en dat het welslagen van de tenuitvoerlegging grotendeels afhangt van de vraag of er rechtstreeks contact kan worden gelegd.

Wanneer België een dringend EOB ontvangt, heeft dit meestal betrekking op bijzondere onderzoeksmaatregelen zoals observatie of infiltratie. De Belgische autoriteiten merkten op dat dringende EOB's soms duidelijk gehaast geschreven en gebrekkig vertaald zijn. Uiteindelijk kost het dan meer tijd om aanvullende informatie of verduidelijking te vragen. Wanneer een EOB als dringend wordt beschouwd, probeert België altijd te voldoen aan de opgegeven termijn. Indien het niet mogelijk is om het EOB op korte termijn ten uitvoer te leggen, wordt de uitvaardigende staat daarvan geïnformeerd. Volgens België is het van groot belang dat de uitvaardigende staat duidelijk alle relevante informatie over de zaak vermeldt, zoals een komende procesdatum, om een tijdige tenuitvoerlegging te helpen garanderen. Dergelijke informatie wordt soms door de lidstaten weggelaten. Het evaluatieteam acht het passend hierover een aanbeveling te doen aan alle lidstaten (*zie aanbeveling 14*).

14. RECHTSMIDDELEN

Artikel 14, leden 1 en 2, van de EOB-richtlijn zijn omgezet in artikel 22 van de wet van 22 mei 2017, waarin wordt verwezen naar de artikelen 28sexies en 61quater van het Wetboek van Strafvordering, en in artikel 23, paragraaf 4, van de wet van 22 mei 2017.

Uitvoerende staat

Wanneer België optreedt als uitvoerende staat, geldt het volgende met betrekking tot de beschikbare rechtsmiddelen. Artikel 22 van de wet van 22 mei 2017 voorziet in rechtsmiddelen die gelijkwaardig zijn aan de rechtsmiddelen in een vergelijkbare binnenlandse procedure. Dit artikel beschrijft de rechtsmiddelen die beschikbaar zijn tegen de in het EOB opgelegde maatregelen. Volgens de Belgische wetgeving moet de persoon op wie de maatregel van toepassing is, door de Belgische uitvoerende autoriteit over zijn rechten worden geïnformeerd, behoudens indien de geheimhouding van een onderzoek in het gedrang zou komen. Iedereen die geschaad wordt door een informatie- of een onderzoekshandeling met betrekking tot zijn goederen, kan de openbare aanklager of de onderzoeksrechter om opheffing van die maatregel verzoeken (artikel 22, paragraaf 2, van de wet van 22 mei 2017, artikel 28sexies, paragrafen 1 tot en met 5 en 7, en artikel 61quater, paragrafen 1 tot en met 6 en 8, van het Wetboek van Strafvordering). De persoon die geschaad wordt door de maatregel, moet de schade aantonen en de redenen voor de opheffing van de maatregel aangeven, alsook een rechtmatig belang aantonen. Op grond van dit rechtsmiddel kunnen de materiële gronden voor het uitvaardigen van het EOB niet worden aangevochten. Artikel 22, paragraaf 2, bepaalt dat de materiële gronden voor het uitvaardigen van een EOB enkel in de uitvaardigende lidstaat kunnen worden aangevochten.

Indien goederen die volgens het EOB het voorwerp uitmaken van het strafbaar feit in beslag zijn genomen, deelt de Belgische uitvoerende autoriteit via aangetekende zending, fax of e-mail haar beslissing betreffende de overdracht van de in beslag genomen goederen mee aan de persoon bij wie de goederen in beslag werden genomen, alsook aan de derden die als burgerlijke partij optreden en hun advocaten. Een belanghebbende derde kan bezwaar maken tegen de overdracht van deze in beslag genomen goederen aan de uitvaardigende autoriteit. Het verzet tegen de overdracht van de in beslag genomen goederen gebeurt aan de hand van een met redenen omkleed verzoek waarin de belanghebbende derde blijkt geeft van een rechtmatig belang. Het verzoekschrift moet worden ingediend bij de raadkamer van de plaats waar de uitvoerende Belgische autoriteit de beslissing van overdracht heeft genomen, binnen 15 dagen na de kennisgeving van de beslissing door de Belgische uitvoerende autoriteit. Tegen de beschikking van de raadkamer staat hoger beroep open bij de kamer van inbeschuldigingstelling. Tegen het arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling staat geen cassatieberoep open.

Uitvaardigende staat

Wanneer België optreedt als uitvaardigende staat, geldt het volgende met betrekking tot de beschikbare rechtsmiddelen. In het Belgisch recht bestaan doeltreffende rechtsmiddelen, zowel voor de persoon tegen wie de onderzoeksmaatregel is gericht als voor de partijen in de strafprocedure, in verschillende fasen van het proces en het vooronderzoek, en deze kunnen ertoe leiden dat bewijsmateriaal wordt uitgesloten of dat de procedure zelfs niet-ontvankelijk wordt verklaard.

In het kader van een EOB kan de rechtmatigheid van de onderzoeksmaatregelen achteraf worden aangevochten door middel van de procedure van artikel 235bis van het Wetboek van Strafvordering. Deze procedure kan plaatsvinden tijdens of aan het einde van het gerechtelijk onderzoek en heeft tot doel na te gaan of zich tijdens het onderzoek onregelmatigheden bij het verzamelen van bewijsmateriaal hebben voorgedaan. Tijdens het gerechtelijk onderzoek kan alleen de kamer van inbeschuldigingstelling hierover beslissen, terwijl aan het einde van het gerechtelijk onderzoek zowel de raadkamer (in eerste aanleg, artikel 131 van het Wetboek van Strafvordering) als de kamer van inbeschuldigingstelling (in hoger beroep) dit kan doen. Elke zaak doorloopt deze procedure en gaat naar de kamer van inbeschuldigingstelling, zelfs als de zaak niet wordt behandeld in de rechtbank of als de beschuldigde persoon wordt vrijgesproken. De kamer van inbeschuldigingstelling houdt daarnaast ook ambtshalve toezicht op het verloop van de onderzoeken, kan verslag vragen over de stand van zaken en kan kennis nemen van de dossiers (artikel 136 van het Wetboek van Strafvordering).

Inbeslagneming en het verhoren via videoconferentie van een getuige vinden achteraf plaats via de procedure van artikel 235bis. Wat inbeslagneming betreft, kan elke belanghebbende beroep instellen tegen het besluit, zowel binnen een vooronderzoek (artikel 28sexies van het Wetboek van Strafvordering) als binnen een gerechtelijk onderzoek (artikel 61quater van het Wetboek van Strafvordering). Dit rechtsmiddel omvat echter niet de materiële gronden voor het uitvaardigen van het EOB. Er bestaat geen rechtsmiddel om de uitvaardiging van een EOB aan te vechten. Ook na verwijzing naar de rechtbank kan een verzoek tot opheffing van de inbeslagneming worden ingediend bij de rechtbank waarbij de zaak aanhangig is gemaakt. Dit betreft het strafrechtelijke kort geding.

Wat het verhoren via videoconferentie van een getuige betreft, bestaat er geen rechtsmiddel dat voorafgaand aan het verhoor kan worden ingeroepen. In de procesfase kan de verweerder (en de civiele partij) elk aspect van het verzamelen van bewijsmateriaal dat nog niet is behandeld aanvechten en de bewijskracht van de resultaten van inbeslagnemingen en huiszoekingen betwisten. De strafrechter kan zijn veroordeling baseren op al het rechtmatig verkregen bewijsmateriaal, mits deze elementen het voorwerp zijn geweest van een procedure op tegenspraak. Dit is een essentieel aspect van het recht op verdediging en het recht op een eerlijk proces. Het evaluatieteam merkte op dat, met name wat betreft het recht van getuigen om via videoconferentie te worden gehoord, niet alle verplichtingen die voortvloeien uit het arrest-Gavanozov II (HvJ EU, zaak C-852/19) lijken te zijn nageleefd.

In het algemeen verklaarden Belgische beroepsbeoefenaren dat rechtsmiddelen soms door de verdediging worden misbruikt, bijvoorbeeld om een onderzoek te vertragen. Bovendien voerden Belgische beroepsbeoefenaren aan dat corrigerende maatregelen *ex ante* vaak schade berokkenen aan het onderzoek.

15. OVERDRACHT VAN BEWIJSMATERIAAL

Artikel 13 van de EOB-richtlijn is correct omgezet in artikel 21 van de wet van 22 mei 2017. In de praktijk draagt België bewijsmateriaal over in overleg met de uitvaardigende autoriteiten. Dit gebeurt zo snel mogelijk. Bewijsmateriaal kan bijvoorbeeld via de gerechtelijke politie of diplomatieke kanalen worden overgedragen. Met buurlanden, zoals Nederland, kan de overdracht van bewijsmateriaal aan de grens worden georganiseerd. De Belgische autoriteiten vermeldden ook dat steeds meer bewijsmateriaal alleen digitaal beschikbaar is, wat de overdracht een stuk gemakkelijker maakt. Al met al meldden Belgische autoriteiten geen specifieke problemen in verband met de overdracht van bewijsmateriaal.

16. INFORMATIEPLICHT – BIJLAGE B

Artikel 16 van de EOB-richtlijn is correct omgezet in artikel 23 van de wet van 22 mei 2017.

België meldde dat het als uitvaardigende staat bijlage B vaak niet ontvangt. Hiervoor is vaak een herinnering nodig via politionele kanalen, EJM-contactpunten of, in uitzonderlijke gevallen, Eurojust. Dit probleem zal waarschijnlijk worden verholpen zodra het eEDES in alle lidstaten operationeel is.

Het versturen van bijlage B is bij België als uitvoerende staat onderdeel van de standaardprocedure binnen het Belgisch Openbaar Ministerie. Als er in het EOB een e-mailadres is vermeld of het EOB elektronisch is verzonden, wordt de ontvangst van het EOB bevestigd door op de e-mail te antwoorden of een e-mail te versturen naar het vermelde e-mailadres. Hierbij wordt het zaaknummer vermeld en worden de contactgegevens bevestigd.

Deze procedure zal worden verbeterd door een elektronische versie van bijlage B. Deze mogelijkheid zal in de toekomst worden opgenomen in het eEDES-platform.

17. KOSTEN

Artikel 21 van de EOB-richtlijn is correct omgezet in artikel 10 van de wet van 22 mei 2017. In het Belgisch recht is bepaald dat alle kosten van de tenuitvoerlegging van een EOB worden gedragen door België. Als de Belgische uitvoerende autoriteit van oordeel is dat deze kosten als uitzonderlijk hoog kunnen worden beschouwd, kan zij samen met de uitvaardigende autoriteit nagaan of en hoe de kosten kunnen worden gedeeld, dan wel of het EOB kan worden gewijzigd.

De ondervraagde beroepsbeoefenaren zijn van mening dat het beter zou zijn als de uitvoerende autoriteit de uitvaardigende autoriteit van tevoren op de hoogte brengt als de tenuitvoerlegging van het bevel naar verwachting uitzonderlijke hoge kosten met zich mee zal brengen. Als er geen overeenstemming over deze kosten kan worden bereikt, kan de uitvaardigende autoriteit in uitzonderlijke omstandigheden besluiten het EOB geheel of gedeeltelijk in te trekken of het EOB onveranderd te laten en een deel van de kosten zelf te dragen.

In België zijn de uitvoerende autoriteiten bevoegd om zelf een beslissing te nemen over de kosten en rechtstreeks te overleggen met de uitvaardigende autoriteiten. Zodra een drempel voor zeer hoge kosten is overschreden, moeten deze kosten echter door het ministerie van Justitie worden goedgekeurd.

De Belgische beroepsbeoefenaren gaven het evaluatieteam een voorbeeld van een situatie waarin er problemen waren met de kosten van het verplaatsen van een container in de haven voor verder onderzoek. Deze waren buitensporig hoog en konden niet worden verrekend met de uitvaardigende lidstaat, omdat de lidstaat geen antwoord gaf toen België contact met hem probeerde op te nemen. Uiteindelijk betaalde België de gehele kosten, omdat het te moeilijk was om vast te stellen wanneer kosten als uitzonderlijk hoog kunnen worden beschouwd.

Volgens de beroepsbeoefenaren zou het daarom zeer nuttig zijn om op EU-niveau richtsnoeren vast te stellen om te bepalen vanaf welk bedrag kosten als uitzonderlijk hoog kunnen worden beschouwd of welke criteria in dit verband mee in overweging kunnen worden genomen. Dergelijke richtsnoeren kunnen bij zulke kwesties voor de uitvoerende staat als uitgangspunt dienen bij het overleg met de uitvaardigende lidstaat. Het deskundigenteam was het ermee eens dergelijke richtsnoeren op EU-niveau welkom zouden zijn en heeft in dit verband een aanbeveling gedaan aan de Commissie (*zie aanbeveling 18*).

18. COÖRDINATIE VAN DE TENUITVOERLEGGING VAN VERSCHILLENDE EOB'S IN VERSCHILLENDE LIDSTATEN EN/OF IN COMBINATIE MET ANDERE INSTRUMENTEN

In België worden EOB's waarvoor coördinatie tussen verschillende districten nodig is, verstuurd naar het federaal parket, dat de tenuitvoerlegging ervan coördineert. EOB's die door verschillende lidstaten ten uitvoer worden gelegd, verlopen via Eurojust en het federaal parket, dat verantwoordelijk zal zijn voor de coördinatie.

19. SPECIFIEKE ONDERZOEKSMATREGELEN

19.1. Tijdelijke overbrenging

Tijdelijke overbrenging wordt behandeld in de artikelen 22 en 23 van de EOB-richtlijn. Deze artikelen zijn omgezet in de artikelen 31 en 32 van de wet van 22 mei 2017. De meeste alinea's zijn woord voor woord overgenomen, met kleine redactionele wijzigingen.

De ondervraagde beroepsbeoefenaren hebben geen problemen ondervonden om ervoor te zorgen dat personen die tijdelijk naar België worden overgebracht, in hechtenis worden gehouden. Tot vrijheidsbeneming strekkende maatregelen van buitenlandse autoriteiten worden beschouwd als voldoende reden om een persoon ook in België in hechtenis te houden.

Overeenkomstig de EOB-richtlijn is het in het Belgisch recht bepaald dat een tijdelijke overdracht kan worden geweigerd als de persoon in hechtenis er niet in toestemt. Er zijn geen specifieke procedures om vóór de uitvaardiging van het EOB te bepalen of de betrokkene toestemt in de tijdelijke overbrenging. Teneinde het vooruitzicht van een succesvolle tenuitvoerlegging te bespreken, beschouwt België het echter als een goede praktijk om vooraf te overleggen met de uitvoerende autoriteiten of om vooraf een kopie van het EOB te delen. Het evaluatieteam beschouwt deze aanpak als een beste praktijk (*zie beste praktijk 5*). De beroepsbeoefenaren hebben nog niet meegemaakt dat een persoon in hechtenis de tijdelijke overdracht weigert.

Krachtens de wet van 22 mei 2017 is de minister van Justitie verantwoordelijk voor het verlenen van toestemming voor de doortocht van een persoon in hechtenis over het Belgische grondgebied. Terwijl in de EOB-richtlijn alleen is bepaald dat de doortocht door een derde land “op verzoek [wordt] toegestaan [...], mits alle benodigde documenten worden overlegd”, is in de Belgische wet bepaald welke documenten hiervoor nodig zijn. Zo moeten er inlichtingen worden verkregen omtrent het bestaan van een EOB, de identiteit en de nationaliteit van de persoon op wie het EOB betrekking heeft, de aard en de wettelijke omschrijving van het strafbaar feit en de omstandigheden waaronder het strafbare feit is gepleegd, daaronder begrepen het tijdstip en de plaats.

Al met al verloopt de tijdelijke overbrenging van personen op basis van de EOB-richtlijn volgens de beroepsbeoefenaren in de praktijk goed en zonder noemenswaardige problemen.

19.2. Verhoor per videoconferentie

Verhoor per videoconferentie, zoals bedoeld in artikel 24 van de EOB-richtlijn, is omgezet in artikel 33 van de wet van 22 mei 2017. In de Belgische wet is bepaald dat de Belgische uitvoerende autoriteit (de openbaar aanklager of de onderzoeksrechter) of de door hem aangewezen officier van gerechtelijke politie of politieambtenaar aanwezig is tijdens het verhoor per videoconferentie. De aanwijzing van de politie als autoriteit die tijdens het verhoor aanwezig is, zou niet in strijd moeten zijn met de letterlijke formulering in de EOB-richtlijn, aangezien op grond van artikel 24, lid 5, punt a), van de richtlijn de bevoegde autoriteit van de uitvoerende staat aanwezig moet zijn en niet de uitvoerende autoriteit zelf. Dit kan wel gevolgen hebben voor de procedurele waarborgen (zo kan een moeilijke situatie ontstaan als een politieambtenaar de vragen die een rechterlijke autoriteit wil laten stellen afwijst).

De Belgische beroepsbeoefenaren melden dat 99 % van alle verhoren per videoconferentie wordt toegewezen aan het lokale politiebureau. In dergelijke gevallen is er een Belgische politieambtenaar aanwezig die optreedt als de aangewezen uitvoerende autoriteit. Die heeft dan de taak om de identiteit van de te verhoren persoon vast te stellen en erop toe te zien dat de fundamentele beginselen van het Belgisch recht in acht worden genomen. De deskundigen betwijfelden of een politieambtenaar altijd in staat is in te grijpen als fundamentele beginselen van het Belgisch recht worden geschonden, met name wanneer het verhoor wordt gevoerd door een buitenlandse rechter of openbaar aanklager. De Belgische beroepsbeoefenaren verzekerden de deskundigen echter dat politieambtenaren hiervoor voldoende zijn opgeleid. Volgens de beroepsbeoefenaren kan er bij problemen altijd contact worden opgenomen met de onderzoeksrechter.

Doordat videoconferenties worden toegewezen aan lokale politiebureaus, hebben Belgische beroepsbeoefenaren problemen ondervonden met de uitvaardigende en verhorende autoriteiten, bijvoorbeeld wanneer de te verhoren persoon een eed moet afleggen en er daarom een Belgische rechter aanwezig moet zijn. De Belgische autoriteiten willigen een verzoek van de uitvaardigende autoriteiten voor de aanwezigheid van een openbaar aanklager of rechter in, zolang dit duidelijk wordt vermeld in het EOB (deel I, vormvoorschriften). Daarnaast meldden de Belgische beroepsbeoefenaren een gebrek aan toereikende technische uitrusting in de kantoren van de openbare aanklagers en onderzoeksrechters. Dit gebrek aan uitrusting wordt naar verluidt aangepakt in de nasleep van de COVID-19-pandemie. Toch melden de Belgische beroepsbeoefenaren nog steeds problemen door incompatibele videoconferentiesystemen. Het evaluatieteam beveelt België aan ervoor te zorgen dat er toereikende technische uitrusting beschikbaar is in de kantoren van de openbare aanklagers en de onderzoeksrechters (*zie aanbeveling 3*).

De Belgische beroepsbeoefenaren melden dat het organiseren van een videoconferentie tijd vergt en vragen de uitvaardigende autoriteiten om voldoende tijd om de te verhoren persoon te lokaliseren en op te roepen. Ook al duurt het doorgaans meerdere weken om een videoconferentie te organiseren, de Belgische beroepsbeoefenaren verzekerden het evaluatieteam dat dit indien nodig ook in één dag kan worden gedaan.

In het kader van verhoren per videoconferentie wezen de Belgische beroepsbeoefenaren op een belangrijk praktisch probleem met betrekking tot de status van de te verhoren persoon. Hoewel de uitvaardigende staat de persoon als getuige kan beschouwen en een formele handeling kan verlangen om iemand als verdachte aan te merken, kan de uitvoerende staat de persoon reeds als een verdachte beschouwen. In België wordt dit opgelost door de persoon zoveel mogelijk rechtsbescherming te bieden.

Hoewel de bepaling in de EOB-richtlijn dat de toestemming van de verdachte als facultatieve grond kan dienen voor weigering, correct is omgezet in de Belgische wet, verklaarden de beroepsbeoefenaren dat er altijd toestemming nodig is voor een verhoor per videoconferentie. Als de verdachte niet toestemt in een videoconferentie, wordt het EOB dus geweigerd. De Belgische autoriteiten overleggen in dergelijke situaties echter met de uitvaardigende staat over een mogelijk alternatief.

Momenteel mag volgens het Belgisch recht een verdachte alleen per videoconferentie worden verhoord in het kader van een vooronderzoek of een gerechtelijk onderzoek. Op grond van de huidige wetgeving is het niet mogelijk om een verdachte de daadwerkelijke rechtszitting per videoconferentie te laten bijwonen. Op 23 december 2022 heeft de Belgische ministerraad echter een voorontwerp van een wet voor het gebruik van videoconferenties in gerechtelijke procedures goedgekeurd. De Belgische autoriteiten gaven een korte verklaring aan de deskundigen over de inhoud van het voorontwerp van de nieuwe wet, maar konden niet de integrale tekst van het voorontwerp overhandigen. Aangezien de tekst van het voorontwerp niet beschikbaar is en het nog niet zeker is of het daadwerkelijk in wetgeving wordt omgezet, vinden de deskundigen het ongepast om zich uit te spreken over de waarschijnlijke gevolgen van de aanwezigheid van een persoon bij een gerechtelijke procedure per videoconferentie (zie ook hoofdstuk 12.5).

Samenvattend kan worden gesteld dat beroepsbeoefenaren zowel praktische (gebrek aan uitrusting, beperkte tijd) als meer fundamentele uitdagingen (verhoor tijdens gerechtelijke procedures, status van een persoon) ondervinden bij een verhoor per videoconferentie. De integrale tekst van het voorontwerp van de nieuwe Belgische wet over dit onderwerp kon niet ter beschikking van de deskundigen worden gesteld en het is nog onduidelijk wat de gevolgen van deze nieuwe wet zullen zijn voor de mogelijkheden om een proces per videoconferentie bij te wonen.

19.3. Verhoor per telefoonconferentie

Artikel 25 van de EOB-richtlijn is omgezet in artikel 34 van de wet van 22 mei 2017. Dit betekent dat het in België mogelijk is een getuige of deskundige per telefoonconferentie te horen. De Belgische autoriteiten hebben tot dusver echter geen ervaring met verhoor per telefoonconferentie, noch als uitvaardigende, noch als uitvoerende staat.

19.4. Inlichtingen over bankrekeningen en andere financiële rekeningen en inlichtingen over bancaire en andere financiële operaties

De EOB-richtlijn bevat twee afzonderlijke artikelen over bankrekeningen en andere financiële rekeningen, en bancaire en andere financiële verrichtingen (de artikelen 26 en 27). In de wet van 22 mei 2017 zijn beide artikelen gecombineerd in één artikel (artikel 35).

In België is er een centraal register met alle financiële rekeningen en verzekeringen die een natuurlijke of rechtspersoon bezit of waar deze een volmacht voor heeft. Het kan daarom gemakkelijk en snel worden nagegaan of een persoon een bankrekening heeft in België. De beroepsbeoefenaren wezen wel op problemen met internetbanken, aangezien het lastig kan zijn om informatie bij hen op te vragen. Geld kan in ieder geval snel worden verplaatst en het EOB wordt soms als te traag ervaren om aan acute onderzoeksbehoeften te voldoen. De beroepsbeoefenaren zijn ingenomen met het nieuwe voorstel voor een richtlijn om het gebruik van het financiële stelsel voor witwassen te voorkomen, aangezien dit naar verwachting de samenwerking in dit verband zal verbeteren.⁴

19.5. Infiltratieoperaties

Artikel 29 van de EOB-richtlijn is omgezet in artikel 37 van de wet van 22 mei 2017. In artikel 37 is bepaald dat een EOB kan worden uitgevaardigd om de uitvoerende staat te verzoeken de uitvaardigende staat te helpen bij een strafrechtelijk onderzoek dat wordt verricht door functionarissen die infiltreren of met een fictieve identiteit werken.

Zowel in de EOB-richtlijn als in de Belgische wet wordt gesproken van “functionarissen”, wat suggereert dat de bepaling alleen betrekking heeft op politieambtenaren. Het is volgens het Belgisch recht echter ook toegestaan om burgerinfiltranten in te zetten. Zij zijn van groot belang. In België kunnen burgerinfiltranten alleen ondersteunend bewijs leveren. Alvorens deze infiltranten worden ingezet, moeten zij een contract ondertekenen waarin wordt uiteengezet wat zij wel of niet kunnen doen. De Belgische beroepsbeoefenaren wezen op problemen met het verschil tussen politionele infiltranten en burgerinfiltranten, met name in het kader van gecontroleerde afleveringen. Deze problemen kunnen over het algemeen worden opgelost of vermeden door middel van rechtstreeks overleg tussen de autoriteiten.

19.6. Interceptie van telecommunicatie

Artikel 30, betreffende interceptie van telecommunicatie met technische bijstand van een andere lidstaat, van de EOB-richtlijn is omgezet in artikel 38 van de wet van 22 mei 2017. De term “telecommunicatie” in artikel 38 wordt opgevat als bedoeld in artikel 90ter, paragraaf 1, van het Belgisch Wetboek van Strafvordering. Artikel 90ter heeft betrekking op de interceptie van communicatie, wat ruimer is dan telecommunicatie. Dit betekent dat deze bepaling niet alleen betrekking heeft op aftapping, maar ook op het plaatsen van afluisterapparatuur in een woning, private plaats of in een informaticasysteem, het gebruik van software en de tijdelijke opheffing van beveiliging van een informaticasysteem.

⁴ 2021/0250 (COD)

Op grond van artikel 90ter van het Belgisch Wetboek van Strafvordering is de interceptie van communicatie alleen toegestaan in uitzonderlijke gevallen voor uitdrukkelijk genoemde strafbare feiten. Interceptie kan worden bevolen ten aanzien van een persoon op wie een verdenking rust of een persoon van wie wordt vermoed dat hij geregeld in verbinding staat met een persoon op wie een verdenking rust. In artikel 38, paragraaf 8, van de wet van 22 mei 2017 zijn de procedurele vereisten opgenomen voor aanhoudende interceptie van telecommunicatie. De interceptie moet worden bevolen door een onderzoeksrechter voor een periode van maximaal één maand. Dit kan worden verlengd tot maximaal zes maanden. De onmiddellijke doorzending van geïntercepteerde telecommunicatie naar een andere lidstaat is mogelijk indien in beide lidstaten compatibele technische uitrusting beschikbaar is. De Belgische federale politie kan draagbare apparaten ter beschikking stellen om technische problemen te verhelpen.

De Belgische beroepsbeoefenaren ondervonden verschillende praktische problemen bij de uitvoering van interceptiemaatregelen, zoals een gebrek aan toegang tot opgevraagde gegevens, gebrek aan kennis van het ICT-programma voor interceptie, moeite om de geïntercepteerde gegevens uit het buitenland te begrijpen en technische problemen bij de integratie van die gegevens in de Belgische analysesoftware.

Door de vrij ruime Belgische interpretatie van de term “telecommunicatie” stuiten de Belgische beroepsbeoefenaren op problemen bij het plaatsen van af luisterapparatuur in auto’s in andere lidstaten die dergelijke maatregelen niet als interceptie van telecommunicatie beschouwen. De Belgische autoriteiten zouden graag zien dat de term “telecommunicatie” op Europees niveau wordt gedefinieerd en zijn van mening dat deze term breder en toekomstbestendiger moet worden geformuleerd, zodat die alle soorten heimelijke monitoring van communicatie omvat. Het evaluatieteam is het ermee eens dat het concept van interceptie van telecommunicatie moet worden verduidelijkt om een vlotte samenwerking tussen lidstaten te waarborgen (*zie aanbeveling 19*).

Artikel 31, betreffende interceptie van telecommunicatie zonder technische bijstand van een andere lidstaat, van de EOB-richtlijn is omgezet in artikel 39 van de wet van 22 mei 2017. In België is de onderzoeksrechter de bevoegde autoriteit om de in kennis gestelde lidstaat in kennis te stellen van de interceptie. Als een andere lidstaat België in kennis stelt van een interceptie van telecommunicatie zonder technische tussenkomst van een instantie in België, maakt de openbare aanklager de zaak onverwijld aanhangig bij de onderzoeksrechter. In dergelijke gevallen is de onderzoeksrechter de bevoegde autoriteit om te beslissen of de interceptie in een soortgelijke nationale zaak kan worden toegestaan.

Op grond van de Belgische wetgeving is in het algemeen een voorafgaand EOB vereist als een auto waarin af luisterapparatuur is aangebracht of een auto met GNSS-tracker naar België reist. In sommige gevallen is er geen bezwaar tegen het gebruik van materiaal dat zonder voorafgaande toestemming is verkregen, maar dit is afhankelijk van de beoordeling van de onderzoeksrechter. Als de reis naar België onvoorzienbaar was, aanvaardt België een kennisgeving achteraf middels het formulier in bijlage C.

19.7. Andere onderzoeksmaatregelen

In de EOB-richtlijn wordt specifiek naar andere onderzoeksmaatregelen verwezen als “onderzoeksmaatregelen waarbij rechtstreeks, doorlopend en gedurende een bepaalde tijdspanne bewijsmateriaal wordt verzameld” (artikel 28). In de Belgische wet van 22 mei 2017 is deze bepaling correct overgenomen in artikel 36. De Belgische beroepsbeoefenaren meldden geen problemen met deze maatregelen of andere maatregelen die niet in de EOB-richtlijn zijn opgenomen, zoals huiszoekingen. De beroepsbeoefenaren wezen echter wel op het belang van de kwaliteit van een EOB voor alle onderzoeksmaatregelen die moeten worden uitgevoerd.

20. STATISTIEKEN

België werd verzocht statistieken van de afgelopen vijf jaar te verstrekken over het aantal inkomende/uitgaande EOB's, gevallen van weigering en gevallen waarin de tenuitvoerlegging van een EOB werd uitgesteld. De Belgische autoriteiten legden de volgende tabellen over aan het deskundigenteam.

INKOMENDE EOB'S

2018	2019	2020	2021	2022
1 344	2 444	2 434	3 189	3 127

UITGAANDE EOB'S

2018	2019	2020	2021	2022
809	1 130	1 204	1 654	1 882

België gaf aan dat deze statistieken wellicht een onderschatting zijn, omdat er pas sinds 2021 officiële uniforme richtsnoeren voor registratie zijn. Bovendien werd tijdens het bezoek duidelijk dat deze statistieken alleen betrekking hebben op de door het Openbaar Ministerie uitgevaardigde of ten uitvoer gelegde EOB's. EOB's die door de onderzoeksrechters zijn verwerkt zijn niet meegenomen in de statistieken.

Daarnaast kunnen weigeringen pas sinds 2021 in het officiële registratiesysteem worden geregistreerd. Vanwege technische problemen konden de Belgische autoriteiten hierover echter geen statistieken overleggen. Het uitstel van EOB's kan niet worden geregistreerd in België. Het evaluatieteam heeft hierover dus geen statistieken ontvangen.

Het evaluatieteam benadrukt het belang van het verzamelen van betrouwbare statistieken over het EOB en acht het passend de Belgische autoriteiten hierover een aanbeveling te doen (*zie aanbeveling 4*).

21. OPLEIDING

Het Instituut voor Gerechtelijke Opleidingen (IGO) is het orgaan dat in België opleidingen verzorgt voor magistraten. De opleiders die worden uitgenodigd hebben ook beroepservaring, waardoor de opleidingen altijd bestaan uit zowel een theoretisch als een praktisch deel.

Een magistraat van het IGO was aanwezig tijdens een deel van het evaluatiebezoek en legde uit dat alle nieuwe magistraten in België verplicht de opleiding over het EOB moeten bijwonen, ongeacht of zij als aanklager of onderzoeksrechter werkzaam zullen zijn. Het evaluatieteam beschouwt deze verplichte opleiding als een beste praktijk (*zie beste praktijk 6*). Als de deelnemers de opleiding hebben afgerond, ontvangen zij een certificaat van deelname. De cursus is niet verplicht voor magistraten die actief zullen zijn op het gebied van justitiële samenwerking, omdat zij worden geacht de cursus al ten minste eenmaal te hebben gevolgd aan het begin van hun loopbaan.

Het IGO organiseert periodieke seminars over justitiële samenwerking waaraan alle magistraten kunnen deelnemen. Tijdens deze seminars kunnen de deelnemers van gedachten wisselen en beste praktijken delen. Deze opleidingen zijn niet verplicht, maar worden goed bezocht.

Daarnaast is het IGO lid van het Europees netwerk voor justitiële opleiding (ENJO). Dit biedt Belgische magistraten de mogelijkheid deel te nemen aan door het ENJO georganiseerde opleidingsactiviteiten. In 2021 organiseerde het ENJO seminars over het EOB in de praktijk en justitiële samenwerking in strafzaken.

Tot slot neemt het IGO deel aan verschillende Europese projecten waardoor de Belgische rechterlijke macht georganiseerde opleidingsactiviteiten kan bijwonen. In 2021 werd het EOB behandeld in de volgende projecten: “Better applying EU criminal law for court staff” (Betere toepassing van Europees strafrecht voor gerechtspersoneel); “JUDCOOP, recente ontwikkelingen omtrent het EOB”, en “Evidence for Environment (EFE)” (Bewijs voor het milieu), waarbij de nadruk lag op het EOB in milieuaangelegenheden. In samenwerking met het Bureau voor Euregionale Samenwerking (BES), een orgaan voor regionale strafrechtelijke samenwerking tussen Nederland, België en Duitsland, werden basisopleidingen en meer geavanceerde opleidingen georganiseerd waar beroepsbeoefenaren uit de drie landen tijdens tweedaagse seminars opleidingen, ervaringen en beste praktijken op dit gebied uitwisselden.

De Belgische beroepsbeoefenaren meldden dat de opleiding op nationaal niveau altijd door de deelnemers wordt geëvalueerd aan de hand van een standaardevaluatieformulier. Internationale opleidingen worden ook geëvalueerd aan de hand van een evaluatieformulier van de organisatoren.

Het deskundigenteam sprak ook met de politie over hun opleidingsmogelijkheden op het gebied van internationale samenwerking. De Belgische politie sprak haar wens uit voor meer opleidingen op dit gebied, en met name over het EOB. De politie kan niet deelnemen aan opleidingen van het IGO en er lijkt op dit gebied een gebrek aan beschikbare opleidingen te zijn voor de politie. Volgens het deskundigenteam worden opleidingen voor de politie onvoldoende gepromoot, waardoor niet veel deelnemers zich aanmelden. De Belgische autoriteiten verstrekten informatie over nieuwe ontwikkelingen omtrent een opleiding over internationale samenwerking waarbij ook de federale politie wordt betrokken. Het evaluatieteam is ingenomen met dit initiatief en beveelt de Belgische autoriteiten aan te zorgen voor voldoende opleiding over het EOB voor de politie door nieuwe opleidingen te faciliteren en bestaande opleidingen beter te promoten (*zie aanbeveling 5*). Het deskundigenteam prijst tot slot de manier waarop het EOB wordt behandeld in Antwerpen, met gespecialiseerde units en opleidingen voor alle niveaus: politie, aanklagers en rechters (*zie beste praktijk 7*).

22. SLOTOPMERKINGEN, AANBEVELINGEN EN BESTE PRAKTIJKEN

22.1. België

De Belgische autoriteiten meldden dat het EOB over het algemeen goed functioneert en zeer vaak wordt gebruikt. Vóór de inwerkingtreding van de EOB-richtlijn was er weinig inkomende en uitgaande wederzijdse rechtshulp in Belgische districten. Dit werd door sommige aanklagers namelijk als te omslachtig ervaren. Dankzij het standaardformulier van het EOB zijn veel van deze lasten verlicht.

Hoewel België over het algemeen tevreden is met de formulieren, wezen de beroepsbeoefenaren op enkele mogelijke verbeteringen. Zoals uiteengezet in hoofdstuk 6.1, zou een afzonderlijk punt kunnen worden toegevoegd aan deel I waarin de uitvaardigde staat kan vermelden welke vragen aan de getuige of verdachte moeten worden gesteld. Volgens België zou het ook nuttig zijn om de omvang van EOB's te beperken door ongebruikte delen te schrappen.

België ziet uit naar het moment waarop het eEDES in alle lidstaten volledig operationeel zal zijn. Dit zal volgens België helpen bij het oplossen van de huidige problemen, bijvoorbeeld omtrent de toezending van het EOB. Tijdens het bezoek gaven de beroepsbeoefenaren aan dat het zeer nuttig zou zijn om in de toekomst ook bevroezingsbevelen via dit systeem te versturen.

Tot slot heeft het evaluatieteam de suggesties van België gevolgd en aanbevelingen gedaan om richtsnoeren op te stellen met betrekking tot de kosten (zie hoofdstuk 19 voor meer informatie) en om vóór het uitvaardigen van een EOB aan België na te gaan in welke taal dit moet worden opgesteld (zie hoofdstuk 6.2 voor meer informatie).

22.2. Aanbevelingen

Het deskundigenteam dat betrokken was bij de beoordeling van België vond het Belgische systeem voor de toepassing en de uitvoering van Richtlijn 2014/41/EU toereikend.

Desalniettemin vindt het evaluatieteam het passend om de Belgische autoriteiten een aantal suggesties ter overweging mee te geven. Voorts worden op basis van de verschillende goede praktijken die zijn vastgesteld aanbevelingen gedaan aan de EU. België dient 18 maanden na de goedkeuring van dit verslag door de Groep justitiële samenwerking in strafzaken (Copen) te rapporteren hoe het gevolg heeft gegeven aan de hieronder genoemde aanbevelingen.

22.2.1. Aanbevelingen aan België

Aanbeveling 1: België zou ervoor moeten zorgen dat de informatie op de website van het EJN over de taal of talen die in de verschillende gewesten wordt of worden gesproken (Frans, Nederlands of Duits), actueel en gemakkelijk toegankelijk is (*hoofdstuk 6.2*).

Aanbeveling 2: België wordt verzocht zijn werkwijze met betrekking tot het specialiteitsbeginsel te herzien en het specialiteitsbeginsel op een consistentere manier te behandelen (*hoofdstuk 10*).

Aanbeveling 3: België zou moeten voorzien in toereikende technische uitrusting op de kantoren van de openbare aanklagers en de onderzoeksrechters, zodat EOB's met verhoren per videoconferentie doeltreffend ten uitvoer kunnen worden gelegd (*hoofdstuk 19.2*).

Aanbeveling 4: België zou op een betere manier statistische gegevens omtrent het EOB moeten verzamelen, en dit van alle autoriteiten die bevoegd zijn om een EOB uit te vaardigen. België zou er daarnaast voor moeten zorgen dat de technische problemen bij de registratie van gegevens worden verholpen (*hoofdstuk 20*).

Aanbeveling 5: Om te waarborgen dat de politie voldoende opleiding krijgt over de praktische toepassing van het EOB, zou België moeten zorgen voor nieuwe opleidingen en voor een betere promotie van de bestaande opleidingen (*hoofdstuk 21*).

22.2.2. Aanbevelingen voor de andere lidstaten

Aanbeveling 6: Bij het versturen van een EOB zouden de lidstaten moeten vermelden welke andere instrumenten ze in verband met hetzelfde onderzoek naar de uitvoerende staat hebben verstuurd (zoals EAB's of GOT's), zodat de uitvoerende autoriteiten over alle relevante informatie beschikken alvorens ze het EOB ten uitvoer leggen (*hoofdstuk 5*).

Aanbeveling 7: De lidstaten zouden bijzondere aandacht moeten besteden aan de kwaliteit van een EOB door na te gaan of ze de uitvoerende autoriteit op een duidelijke manier van alle relevante informatie hebben voorzien. Dit is namelijk de eerste stap naar een succesvolle tenuitvoerlegging van een EOB (*hoofdstuk 6.1*).

Aanbeveling 8: Als de lidstaten een EOB naar België versturen, worden ze aangemoedigd om, waar mogelijk, op de website van het EJN na te gaan welke taal of talen in het uitvoerende gewest wordt of worden gesproken. Dit zal bijdragen aan een efficiëntere tenuitvoerlegging van het bevel in België (*hoofdstuk 6.2*).

Aanbeveling 9: De lidstaten zouden ervoor moeten zorgen dat de in het EOB vermelde contactpersoon voldoende Engels spreekt om doeltreffend rechtstreeks overleg mogelijk te maken (*hoofdstuk 6.2*).

Aanbeveling 10: De lidstaten zouden, waar mogelijk, moeten nagaan of een EOB een doeltreffend alternatief is voor een EAB (*hoofdstuk 7*).

Aanbeveling 11: De lidstaten zouden de informatie op de EJN-website voortdurend moeten bijwerken om rechtstreeks contact tussen de autoriteiten mogelijk te maken (*hoofdstuk 8*).

Aanbeveling 12: De lidstaten zouden bij de uitleg van de noodzakelijke vormvoorschriften in het EOB rekening moeten houden met het perspectief van de uitvoerende autoriteit, die een volledig ander systeem kan hanteren dan zij. De uitvoerende autoriteiten zouden op hun beurt een open houding moeten blijven aannemen tegenover de gevraagde vormvoorschriften (*hoofdstuk 9*).

Aanbeveling 13: Lidstaten die als uitvoerende staat optreden worden verzocht om de uitvaardigende staat middels een eindverslag met bewijsmateriaal op een efficiënte manier in kennis te stellen van de maatregelen die zijn genomen om diens verzoek uit te voeren (*hoofdstuk 9*).

Aanbeveling 14: Als de lidstaten een EOB aanmerken als dringend, zouden ze dit moeten onderbouwen door relevante informatie te verstrekken, zoals een komende procesdatum. Tegelijkertijd moeten de lidstaten verstandig omgaan met het label “dringend” om geen afbreuk te doen aan de strekking ervan (*hoofdstuk 13*).

22.2.3. Aanbevelingen aan de Europese Unie en haar instellingen

Aanbeveling 15: De Commissie wordt verzocht de toepassing van het specialiteitsbeginsel met betrekking tot het EOB te verduidelijken (*hoofdstuk 10*).

Aanbeveling 16: De EU-instellingen zouden moeten zorgen voor duidelijke contactpunten waartoe de autoriteiten zich kunnen wenden als voor de tenuitvoerlegging van een EOB de medewerking van de instellingen is vereist. Daarnaast moeten de EU-instellingen ervoor zorgen dat de autoriteiten een antwoord krijgen wanneer zij contact opnemen met hen (*hoofdstuk 12.4*).

Aanbeveling 17: De Commissie wordt verzocht meer inzicht te geven in de toepassing van het EOB in verband met het waarborgen van de aanwezigheid van de beschuldigde persoon bij zijn of haar proces via videoconferentie (*hoofdstuk 12.5*).

Aanbeveling 18: De Commissie wordt verzocht te overwegen richtsnoeren op te stellen om te helpen bepalen vanaf welk bedrag kosten als uitzonderlijk hoog kunnen worden beschouwd. Dit zou de lidstaten de instrumenten bieden om met elkaar te overleggen. In de richtsnoeren zou kunnen worden opgenomen dat Eurojust, indien nodig, kan worden verzocht dat overleg te vergemakkelijken. Daarnaast wordt verwezen naar artikel 31 van de verordening inzake de wederzijdse erkenning van bevroezingsbevelen en confiscatiebevelen, waarin al een dergelijke bepaling is opgenomen (*hoofdstuk 17*).

Aanbeveling 19: De Commissie wordt verzocht het begrip “interceptie van telecommunicatie” te verduidelijken en inzicht te geven in welke maatregelen onder dit begrip vallen (*hoofdstuk 19.6*).

22.2.4. Aanbevelingen voor het EJV

Aanbeveling 20: Het EJV zou er samen met alle lidstaten op toe moeten zien dat de informatie op de website van het EJV correct en actueel is (*hoofdstuk 8*).

22.3. Beste praktijken

Hieronder volgt een lijst van beste praktijken die door andere lidstaten zouden moeten worden overgenomen.

België wordt geprezen voor:

- 1) het oprichten van een centraal punt bij het federaal parket waar om bijstand van Eurojust kan worden verzocht, waardoor de bijstand van Eurojust enkel wordt aangevraagd voor de zaken die daadwerkelijk bijstand vereisen en het nationaal bureau niet wordt overstelpt met te veel vragen (*hoofdstuk 4*);
- 2) de structuur van de raad van aanklagers bevoegd voor justitiële samenwerking, die richtsnoeren voor internationale samenwerking opstelt en een netwerk van deskundigen op dat gebied omvat (*hoofdstuk 4*);
- 3) zijn flexibele taalregeling, waarbij EOB's in alle nationale talen en in het Engels worden aanvaard (*hoofdstuk 6.2*);
- 4) zijn deelname aan het eEDES-proefproject (*hoofdstuk 8*);
- 5) zijn praktijk om in een vroeg stadium van de tenuitvoerlegging van een EOB te overleggen met de andere lidstaat om eventuele problemen op het gebied van geheimhouding (*hoofdstuk 11*) en de tijdelijke overbrenging van een persoon in hechtenis te verhelpen (*hoofdstuk 19.1*);
- 6) zijn praktijk om een opleiding over internationale samenwerking verplicht te stellen voor alle nieuwe magistraten (*hoofdstuk 21*);
- 7) de opleiding voor beroepsbeoefenaren over het EOB in Antwerpen, waar gespecialiseerde units zijn opgezet voor alle niveaus: politie, aanklagers en rechters (*hoofdstuk 21*).

14 February 2023 – Federal Public Service (FPS) Justice, Brussels, Belgium

09:30-10:00	Welcome
10:00-12:00	Presentations on legal system and legal framework <ul style="list-style-type: none"> - FPS Justice - Public Prosecutor's Office of Ghent - Federal Public Prosecutor's Office
12:00-13:00	Lunch
13:00-16:30	Meeting with practitioners <ul style="list-style-type: none"> - Institute of Legal Training - Public Prosecutor's Office of Antwerp - Public Prosecutor's Office of Liège - Public Prosecutor's Office of Ghent - Public Prosecutor's Office of Leuven

15 February 2023 – FPS Justice, Brussels, Belgium

09:30-12:00	Meeting with practitioners <ul style="list-style-type: none"> - General Customs and Excise Administration - International Police Cooperation Directorate - Investigating judge
12:00-13:30	Lunch
13:30-16:30	Meeting with practitioners <ul style="list-style-type: none"> - Public Prosecutor's Office of Hal-Vilvoorde - Public Prosecutor's Office of Brussels - Federal Public Prosecutor's Office

16 February 2023 – FPS Justice, Brussels, Belgium

09:30-10:30	Final Q&A with representatives of the police, National Prosecution Authority, Federal Public Prosecutor's Office and Ministry of Justice
-------------	--

12 July 2023 – Online meeting

15:00-17:00	Online meeting with a representative of the Flemish Bar Association
-------------	---

ANNEX B: LIST OF ABBREVIATIONS/GLOSSARY OF TERMS

LIST OF ACRONYMS, ABBREVIATIONS AND TERMS	ENGLISH
BES	Bureau for regional cooperation between the Netherlands, Belgium and Germany in criminal matters
CATS	Coordinating Committee in the area of police and judicial cooperation in criminal matters
CJEU	Court of Justice of the European Union
Directive	Directive 2014/41/EU of the European Parliament and of the Council of 3 April 2014 regarding the European Investigation Order in criminal matters
EAW	European arrest warrant
e-EDES	e-Evidence Digital Exchange System
EIO	European Investigation Order
EJN	European Judicial Network in criminal matters
EJTN	European Judicial Training Network
ENFAST	European Network of Fugitive Active Search Teams
FPO	Federal Public Prosecutor's Office
GCEA	General Customs and Excise Administration
GDPR	General Data Protection Regulation
JIT	Joint Investigation Team
Law of 22 May 2017	Law of 22 May 2017 on the European Investigation Order in criminal matters
MLA	mutual legal assistance